ТАХАН — ЕРРИГСОЮЗНИ КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАРЦА БЕЛГАЛДОАККХАРГДА ВАЙ ИЗ!

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувла 1923 шера дена • ШОАТТА, 20 апрель, 1974 шу. • № 48 (5344). • Мах 2 кап.

ПАРТЕИ ХАЛКЪЕИ ЙОХАРГЙОАЦА ЦХЬОАГIО

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТАШ УВТТАБЕ БОЛАБЕННАБ

Кердача лоархIамеча этапа чу яьннай хIанз СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара дIайолаяь хоржамий кампани. Берригача Советски мехка СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидаташ увттабе болабеннаб 18 апреле.

Къахьегамхоша СССР Лакхехьарча Совете шоай кандидаташ бохийтача хана цIераш йоах эгтара авторитетнии коммунизма гIулакхa мутIахьен болча болхлой класса, колхозни ахархой, советски интеллигенце викалий, мехка паччахьалкхен Iаьдала лакхерча органе халкъа визза болча викалий дехкараш кхачащдулургдолаш болча наьха. Депутаталла харжа оттабеча шоай эгтара хьалхарча кандидаташта юкъе советски наха цIераш йоах Советски Союза Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени кулгалхой.

МОСКВА

ЦIей долаш санна дегаш гIоздаьннача хьалашка хилар Москверча хьалхалаттача предприяте — автотракторни электроаппаратура завода болхлой хоржамашта хьалхара собрани. Из хьайиллар завода парткома секретара К. П. Сытенковас.

— Коммунистически парте,— аьлар цо, — халданза йоакхо ю советски демократи дегIайоалаяра, паччахьалкхенен общественен доал дар духьа денна беча балха къахьегамхой юкъеозара хьакъехьара В. И. Ленина указанеш лергIа чакх а йоахаш. Вай демократи кхоачашъеш хилар — из да вахарен шоай район, город, республика, мохк дегIабоалабарен дешаш кхоачашдеча хьинаре дакъа лаца, коммунистически общество хьалъярца ювзаенна йола проблемаш къестаеча хьинаре дакъа лаца хIара гражданина, хIара коллектива бокъо хилар. Иштта тахан а гулденнад вай цу бокъонах пайда эцари вай мехка паччахьалкхен Iаьдала лакхерча органе воай кандидат оттавари духьа.

Трибуне — коммунистически къахьегама ударник, инструментальни цеха шлифовщик Н. В. Кудрявцев. Цо аьлар:

— Вайна карагI мел даьнна хIамаш бахьан долаш вай дехкарийла да Коммунистически парте хьаькъалеча кулгала, КПСС Центральни Комитета, КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача цун Политбюрона. Ленински парте советски халкъ бIубенна дуг коммунизмага бодача наькъагIа, халданза йоакхо ю къахьегамхой вахарен иразен. Аз предложени лу вай Бауманск хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени гIорваьнна деятель, КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Леонид Ильич Брежнев оттаве.

Из предложени чIоагIгIа, дIаьхдаь тIоараш а тохаш тIанийцар собране дакъа лаьцараша.

Къамаьл даьчо мабарра биййцар новкъоста Л. И. Брежнева хьабена вахара никъ. Наха фу эш, цар терко еш, организаторски талант, партийни принципиальность йолаш хиларца къахьегамхошта юкъе шийн сийн авторитети яьккхай Леонид Ильича, аьлар Н. В. Кудрявцева. Коммунистически партенен Советски паччахьалкхенен хьалхашка тIехдаьнна доккхий хIамаш карагIдувларах Л. И. Брежневна Советски Союза Турпален Социалистически Къахьегама Турпален цIераш еннай. Халкъашта юкъера машар чIоагIбар духьа Леонид Ильича чIоагIгIа хьийга къа белгалдаьккхад цунна Дунен халкъашта юкъера Ленински премия яларца. Вайна массанена а дика вовз новкъост Брежнев парте хьашташ, хьалкъа хьашташ доллача хIамал дезагIа долаш вола тешаме ленинец хиларах тарра. Цунгара хьоккхам ийбу вай, цунгара Iомалу вай принципиальность йолаш, гIулакх тIагIертта чакхдоаккхаш, доагIар воашкара а дизза хьадехаш хила. Со дог тийша вай, Леонид Ильич Брежнев СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттавар вай районерча ерригача коллективаша, берригача къахьегамхоша гIадбаха хьаллоацаргдолгах.

Къамаьл ду коммунистически къахьегама ударник йолча Т. Ф. Уразовас: — Аз, парте йоацача болхлочо, цIенача дег тIара хьаллоац Леонид Ильич Брежнев СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттавар. Вайна массанена а холуш да советски наьха къахьегамен вахарен хьалаш хIара шера дикагIа оагIорахьа мишта хувцалу. ХIаьта из да Коммунистически парте чакхбоахача боккхача балхах хьахиннар. Леонид Ильич Брежнева, тешамеча ленинцеи парте хьаькъалеча кулгалхочон, ший деррига низаш, знанеш, вахара йIаьхий опыт дIател халкъа гIулакха, вайцеи вай бераштеи цIаккха а тIом бIарга ца байтара. Хьай йоакхо еш хилар хьона холуш хилча, кхоаненах бIубенна хьо хилча, дог а айделе хул, болх а дикагIа лел.

Новкъост Л. И. Брежнев СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаварах йола предложени дег тIара раьза хиина хьаллаьцар завода керттерча инженера П. А. Горкина, автоматни цеха наладчика И. Д. Азобкова, слесара-сборщика В. Е. Татьяничикова, завкома председатела П. Ф. Филиппова.

Массава раьза а волаш соцам бу: г. Москверча Союза Совете хоржамаш дара йолча 3-ча Бауманскн хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа № 2 йолча Московски автотракторни электроаппаратура завода болхлошкара, инженерно-техническн балхаш дерашкара, гIулакхерча нахагара кандидаталла **Брежнев Леонид Ильич**, Политбюро член, Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретарь оттаве.

Собране дакъа лаьцараша чIоагIгIа дегаш гIоздаьнна а болаш телеграмма яхьийтар Варшаве, Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений Политически консультативни комитета совещане КПСС ЦК Генеральни секретарага новкъостага Л. И. Брежневга. Цу тIа хоам бу, предприяте коллективо чIоагIгIа дог гIоздаьнна а йолаш Леонид Ильич Брежнев столица Бауманскн хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваь хиларах, вай Даьхен къахьегамхой ираза беркате болх толаме дIабахьари унахцIена волаш вахари ловш цунна ловца боакхх.

ЦIей дездеча кепара дувхар дийха яр цу дийнахьа «Большевичка» яхача московски хIамаш тегача производственни объединене актови зал. Собране дакъа лоацараша шоаццa денача цIеча транспоранташ тIа ядаь латт: «Хила хьакъ дараш оттабергба вай мехка паччахьалкхен Iаьдала лакхерча органе — СССР Лакхехьарча Совете кандидаталла!», «Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парти — тохкамах чакхъяьнна болхлой класса, дерригача советски халкъа авангард!», «Даькъала хийла йохаргйоаца коммунистийи парте боацарний блок!».

Собрани хьайиллар объединене парткома секретара Т. Н. Баркановас.

Трибуне — дикагIйолча къахьегамхоех цаI, коммунистка, къахьегамхой депутатий Сокольнически районни Совета депутат швея В. С. Гриднева.

— Аз предложени лу город Москверча Союза Совете хоржамаш дара йолча Бауманскн хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Леонид Ильич Брежнев оттаве. — Болхлочун уж дешаш чIоагIгIа, дIаьхдаь тIоараш а тохаш тIанийцар.

— Новкъост Л. И. Брежнев вовз советски наха кIаьд ца луш коммунизм бахьан долаш, советски халкъа ираз бахьан долаш къовсам лоаттабеш из хиларах тарра.

Леонид Ильича, вай партеч паччахьалкхени, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болама гIорваьннача деятела, вахара берригa никъ — са ца кходеш Ленина, Советски Союза Коммунистически парте гIулакхага этта латташ хилар хьахьокхаш дола къаьгга масал, аьлар В. С. Гридневас.

Объединене кагирхой цIерагIа къамаьл дир ВЛКСМ комитета секретара Л. В. Пивницкаяс.

— «Большевичка» комсомольцашта, берригача советски кагирхошта а санна, халданза холу хьамсарча Коммунистически парте а паччахьалкхен хьаькъал долаш, доагIар дизза дIадехаш, гуманизм йолаш хиларца лаьттан тIарча берригача наха вовзаш волча Леонид Ильич Брежнева ше а дас санна еш йола йоакхо. Леонид Ильич Брежнев СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттавеш, оаха дош ду цунна, Даьхен духьа, коммунизм котъяккхар духьа кхы а дикагIа къахьега!

Собране къамаьлаш дир болхлочо С. Н. Раковас, объединене генеральни директора П. К. Носкова, мастера комсомолкас З. Д. Хомутовас, объединене керттерча технологен кердача техникан отдела начальника М. В. Лобзовас.

Цар массане а коллективана ловр кхоачаш а деш, дег тIара къоабалйир В. С. Гридневай предложени.

Массава раьза а волаш собране соцам бир новкъост Леонид Ильич Брежнев № 3 йолча Бауманскн хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве.

Мехка къаьнагIчарех йолча цхьан предприяте — Петр Алексеева цIерагIча битткъа маша беча Московски фабрике — собрани хилар город Москверча Союза Совете деча хоржамашта йолча Ленинградски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттавара хетаяь.

Моссовета депутата ткачихас В. Г. Лебедевас предприяте коллектива цIерагIа предложени лу Лакхехьарча Совета депутаталла хоржача кандидаталла КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъост Н. В. Подгорный оттаве. Н. В. Подгорне, ленински парте тешамеча виIа, партеи паччахьалкхени воккхача деятела, шозза Социалистически Къахьегама Турпала политически паччахьалкхени гIулакхаш хьа а довзийта, В. Г. Лебедевас белгалдаьккхар, Николай Викторовича КПСС ленински политика чакхъяккхар духьа хьинаре къовсам лоаттабеш хилар, шин деррига низаш, опыт, знанеш вай Даьхен низ дIахо чIоагIбара дIателаш хилар.

Из предложени дег тIара хьаллаьцар слесара В. В. Тарасова.

Н. В. Подгорный СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаварах йола предложени шоаш къамаьлаш деш иштта хьаллаьцар отделочни производства болхлочо В. С. Кочетковас, коммунистически къахьегама бригада кулгалхочо В. М. Кудряшова, фабрика директора Г. М. Хорошилова.

Собране массава раьза а волаш соцам бир новкъост **Подгорный Николай Викторович** Алексеев — Петра — цIерагIча Московски битткъа маша беча фабрикерча болхлошкара, инженерно - технически балхаш дерашкара, гIулакхерча нахагара город Москверча Союза Совете деча хоржамашта йолча Ленинградски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве.

Собране дакъа лаьцараша районерча кхыча предприятей коллективашкара дийхар Н. В. Подгорне кандидатура хьаллоацилга.

ЧIоагIгIа дегаш гIоздаьннача хьалашка хилар Къахьегама Цеча Байракха орден лелаеча ШоллагIча московски сахьатий завода болхлой, инженерно-технически балхаш дерий, гIулакхерча наьха юкъара собрани. Из яр РСФСР-гара Къамий Совете деча хоржамашта йолча 1-ча Московски городской хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаташ оттабара хетаяь.

Собрани хьайиллар профсоюза заводской комитета председатела Ю. А. Афанасьевас.

Къамаьл де дош лу слесара-механика В. Н. Сибиряковна. Цо завода коллективагара предложени елар КПСС Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин РСФСР-гара Къамий Совете деча хоржамашта йолча Московски городской хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве.

Новкъоста А. Н. Косыгина дерригача вахаро тешал ду, аьлар В. Н. Сибирякова, халкъа, ленински парте гIулакха боарам боацаш чIоагIа из мутIахьа хилара. 1939 шера денз КПСС ЦК член ва новкъост Косыгин, дукххача шерашка Политбюро члена кандидаллен парте ЦК Политбюро членаллен хиржав.

Москвичаш цкъа санна дуккхаза а хиннаб новкъост Косыгинах тешам бенна, из СССР Лакхехьарча Советеи РСФСР Лакхехьарча Советеи депутаталла а хержаш, хIаьта цар шийх бенна тешам цо сийлеца кхоачаш а баьб. Даьхено лаккха мах баьб А. Н. Косыгина карагIдийннача гIулакхий. Шозза Социалистически Къахьегама Турпала цIи еннай цунна.

Собране дакъа лоацараша массава раьза а волаш соцам бир новкъост **Алексей Николаевич Косыгин** РСФСР-гара Къамий Совете деча хоржамашта йолча 1-ча Московски городской хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве.

Московски телевизионни завода сборочни цехе хоржамашта хьалхара предприяте болхлой, инженерно-технически балхаш дерий, гIулакхерча наьха собрани хилар.

Трибуне — радиоаппаратура регулировщица Социалистически Къахьегама Турпал Ж. Е. Горбачева. Завода коллектива цIерагIа цо предложени лу КПСС ЦК Политбюро член, СССР оборона министр Советски Союза Маршал А. А. Гречко СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве. Вай Даьхен оборонни низ чIоагIбара беш бола боккха болх новкъоста Гречкос толаме цхьана тарбу, аьлар цо, доккхийча политическии общественнии гIулакхаш ца. Коммунистически партеи советски халкъен тешаме воI, А. А. Гречко СССР Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта визза вола кандидат ва.

А. А. Гречко СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаварах йола предложени раьза хиина хьаллаьцар къамаьлаш даьча кхычар а.

Массава раьза а волаш тIаьц **Андрей Антонович Гречко** Союза Совете деча хоржамашта йолча город Москверча Киевски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаварах йола предложени.

Хоржамашта хетаяь хиннача Московски прожекторни завода болхлой, инженерно - технически балхаш дерий, гIулакхерча наьха собране эгтара хьалха къамаьл дир электромонтажника, Социалистически Къахьегама Турпала В. Ф. Карташева.

— Тахан, — аьлар цо, — хIара советски саг доккхал деш юхахьеж СССР Лакхехьарча Совете хьалхагIа хоржамаш хиннaчул тIехьагIа дIадахача дийь шера вай мехко хьабенача наькъага. Вай, москвичаш, воай столица миштта ондаювлий тоалуи ховш дола тешаш да. Доккхий толамаш даьхад Виктор Васильевич Гришин керте латтача городской партийни организаце кулгалца москвичаша хьинар ца кходеш къахьегар бахьан долаш.

В. В. Гришина хьахьекхад ше талант йола кулгалхои организатори, ленински тайпара деятель хилар. Цо тIагIертта чакх а баьхаб, чакх а боах вай парте никъ, хьинаре болх бу халкъа боахама планаш кхоачашъе къахьегамхой оарцагIбахара.

Дагахьа чIоагIа раьза а волаш предложени лу аз Московски прожекторни завода болхлошкара, инженерно - технически балхаш дерашкара, гIулакхерча нахагара Союза Совете деча хоржамашта йолча город Москверча Перовски хоржамий округе гIолла КПСС ЦК Политбюро член, парте Московски городской комитета хьалхара секретарь Виктор Васильевич Гришин, СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве.

Собране массава раьза а волаш соцам бир **Виктор Васильевич Гришин** Перовски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве.

Хоржамашта хьалхара собрани хилар Фрунзе цIерагIча Къахьегама Цеча Байракха орден лелаеча кIадаш деча фабрика болхлой, инженерно-технически балхаш дерий, гIулакхерча наьха.

Коммунистически къахьегама ударник йолча прядильщицас В. В. Хрола предложени елар город Москверча Советски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев оттаве.

Новкъост Леонид Ильич Брежнев СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаварах йола предложени раьза хиина хьаллаьцар ткачихас Т. Г. Ермаковас. Цо а иштта предложени елар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла ткачиха Социалистически Къахьегама Турпал Мария Сергеевна Иванникова оттае, КПСС ЦК член, СССР Лакхехьарча Совета депутат йолча Мария Сергеевнас чIоагIгIа бехктоккхам хеташ кхоачашду шийна тIадехха декхараш, хьинаре болх бу СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета планово-бюджетни комиссена юкъе. Цо биззa бакъбаьб ше мехка паччахьалкхен Iаьдала лакхерча органе яхийтача коллектива шийх бенна хинна тешам.

Массава раьза а волаш соцам бир **Леонид Ильич Брежнев, Мария Сергеевна Иванникова** Союза Совете деча хоржамашта йолча Советски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттабе.

Город Москверча Черемушкински хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаташ оттабеш собрани хилар СССР Iилмай Академе космически тохкамаш деча Институте. Конференц-зале гулбелар Iилмахой, производстве хьалхалаттараш, студенташ.

Къамаьл ду технически Iилмай доктора Г. И. Забиякина. Космически тохкамаш деча института Iилмахой, болхлой, инженерно - технически балхаш дерий, гIулакхерча наьха коллективагара цо предложени лу Союза Совете деча хоржамашта йолча Черемушкински хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла новкъост Леонид Ильич Брежнев оттаве.

— Аз раьза хиина хьаллоац КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев советски Iаьдала лакхерча органа депутаталла харжа кандидаталла оттавара хьакъехьа енна предложени, — аьлар института отдела заведующе, физико-математически Iилмай доктора А. А. Галеева. Цо иштта предложени елар воккха советски Iилмахо, СССР Iилмай Академе президент новкъост Мстислав Всеволодович Келдыш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве а.

Института комсомольски организаце секретара Ю. Е. Березина аьлар, академика М. В. Келдыша Iилмани общественнии гIулакхаш — кагирхошта бола къаьгга хьокхам. Социалистически Къахьегама Турпал, Ленинскии Паччахьалкхени премей лауреат, КПСС ЦК член, Советски Iилма керттерча штаба президент М. В. Келдыш къонача Iилмахой цхьа ноахал кхедаь Iийнавац.

Собране массава раьза а волаш соцам бир **Леонид Ильич Брежневи Мстислав Всеволодович Келдыши** Черемушкински хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве.

Мехка экономика дегIайоалаяра боккха болх барах а советски халкъа вахара материальнии культурнии боарам лакхбара йоакхо ярах а КПСС ленински ЦК-ана, Центральни Комитета Политбюрона, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежневна шийна а дег тIара баркал аьлар паччахьалкхен ЦхьоалагIча подшипникови заводе хиннача собране дакъа лаьцараша.

Собрани хьайиллар парткома секретара П. З. Сорокина. Цо хьакхайкадир, Алма-Ате

(Долалур. Йистедоалар 3-ча оагIо тIа).

ВАРШАВСКИ ДОГОВОРА ЮКЪЕ ДАКЪА ЛОАЦАЧА ПАЧЧАХЬАЛКХЕНИЙ ПОЛИТИЧЕСКИ КОНСУЛЬТАТИВНИ КОМИТЕТА СОВЕЩАНИ

18 апреле Варшаве Iуйрийнара заседани хилар Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений Политически консультативни комитета совещане. «Европейски кхерамзлени дунен халкъашта юкъера кхоккам кIаьдбари духьа лоаттабеча къовсама хIанзара этап» яха дош дIахо дийцар Болгаре Халкъа Республика, Венгерски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Польски Халкъа Республика, Румыне Социалистически Республика, Советски Социалистически Республикай Союза, Чехословацки Социалистически Республика делегацеша.

Iуйрийнарча заседане председателал деш вар ЧССР делегацена керте латта Чехословаке Коммунистически парте ЦК Генеральни секретарь нов. Г. Гусак.

Сайрийнара заседани хилар НРБ делегацена керте латтача Болгарски коммунистически парте ЦК Хьалхарча секретара, НРБ Паччахьалкхен Совета Председатела нов. Т. Живкова председателал а деш.

Совещане къамаьл дир ВIаши Экономически новкъостал деча Совета исполкома председатела нов. Т. Цолова. СЭВ-а 25 шу дизарца дувзаденна цо исполкома цIерагIа социалистически мехкий партейн правительствайн кулгалхошта баркал аьлар вежарашха йолча паччахьалкхений цу коллективни организаце гIулакхий, царна юкъера массе оагIорахьара цхьана леладу гIулакхаш дегIакхувлара чIоагIгIа терко ярах.

Политически консультативни комитета совещане тIайийцал кепайоазон тIа арадоахаргдола документаш.

(ТАСС).

№ 7 ЙОЛЧА ГРОЗНЕНСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕ ГIОЛЛА РСФСР-ГАРА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА КЪАМИЙ СОВЕТЕ ХОРЖАМАШ ДАРА ЙОЛЧА

ОКРУЖНОЙ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ

Грозне 19 апреле хилар № 7 йолча Грозненски хоржамий округе гIолла РСФСР-гара СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дара йолча окружной хоржамий комиссе хьалхара заседани.

Ше заседани хьеллаш комиссе председатела Н. И. Ведерникова аьлар, хIанз йолаенна хоржамий кампани дIайода советски наха КПСС ЦК декабрьски Пленума (1973 ш.) решенешта, КПСС Центральни Комитета партега а советски халкъага а даьча Кхайкарала жоп а луш, массанахьа ийслагIча пятилетка диъллагIча къоастамбеча шера планаши социалистически декхараши кхоачаши тIехкхоачаши дара тIехьа къовсам баьржача белгалча хана.

ХIанз хулаш долча хоржамий белгалдар фуд аьлча, из да КПСС XXIV исторически съезд хиннaчул тIехьа СССР Лакхехьарча Совете эгтара хьалха ду хоржамаш уж долга. Съезда решенеш кхоачаш а еш, РСФСР къахьегамхоша кхыча ерригача союзни республикашка а санна Коммунистически парте кулгал а деш доккхий толамаш даьхад экономикен культурен дегIайоалаеча, халкъа вахара хьал тоадеча. Цу толамаша торо хилийтай мехка хIама хьакхоллара низаш дегIадоаладара тешшаме база хье, социалистически демократи массе а оагIорахьара дегIайоалае, общественни вахарен паччахьалкхана доалдарен ерригача оферашка къахьегамхошка шерра творчески дакъа лаца.

Дегашта боккха тоам а хулаш баркал а олдаш могаду советски наха КПСС Центральни Комитета, цун Политбюрос, Леонид Ильич Брежнева ше а съездо оттаяь машара Программа кхоачашъяра тIехьа деш дола арахьарча политикера хьинарен беркатен гIулакхаш.

Нов. Н. И. Ведерникова дийцар хоржамий комиссе декхарех, теркам тIаберзабир СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара хьакъехьара Положени цIенхаштта кхоачашъе езаш хилара.

Комиссе ладийгIар Республика Лакхехьарча Совета Президиума секретара Г. В. Склокина Республике СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара яьча кийчон балхах баьча хоамага.

Комиссе чIоагIйир окружной хоржамий комиссе балха план, белгалдир комиссе члений декхараш.

Хоржамашта накъадолхаш

ДИКА ДIАБОЛАБАЬБ БОЛХ

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача дезача денна дика кийчо еш ба Грознерча № 23 йолча хоржамий участка агитпункта агитатораш, политинформатораш. Грозненски мехкдаьтта института спорта Двореце дIачувоаллача доккхийча алапашца яздаь хьалтеха доал «агитпункт» яха дош.

ДIачуваьлча наьха бIарг тIаоттаргболча хьалтеха доахк «Сийле хийла коммунистийи парте боацарийн йохаргйоацача блока», «16-ча июне берригаш а СССР Лакхехьарча Совета хоржамашка гIо» яха а кхыдола а лозунгаши плакаташи. ДIаьхача истола тIа улл хоржамашта хетадаь дола литература, КПСС XXIV съезда материалаш, керда журналаши газеташи. Йоккхача зале шахматех, шашкех, теннисах ловза йиш я агитпункте баьхкарий.

Агитпункта пенца хьалтеха доал харжархой баха кварталаш, улицаш йовзийташ дола карта. ХIаьта цунна лалла я апрелен майн бетташка агитпункта бе безача балха план.

— Царех цхьайола пункташ хIанзлехьа кхоачашъяьй оаха, — аьлар агитпункта заведующе Хамикоев Майрам Бибисовича. — Кийчбаьб харжархошта юкъе политико-кхетама болх бе беза 50 агитатори ялх политинформатори. ЛаьрхIа хиннача тайпара мел эша литература Iалашдаьд. Агитаторашцеи политинформаторашцеи езаш хинна инструктивни совещани хьй.

Кастта «Ленина вахара оагIонаш» яхача темах беседа ергья агитаторашца, хIаьта цар шоай аргIагIа цу тайпара беседа ергья харжархошца. ХIанз В. И. Ленина вахарах, коммунистически субботникий лоархIамах беседаш ешаш ба агитатораш.

Харжархошта беседаш, докладаш яра, лекцеш ешара йола тематика а кийчъяьй. Цунна юкъейоагIа «КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеш я», «Советски общество — дегIаенача социализма общество» «Халкъа хьал-торо тоаяр — парте политика де лерхIарех керттердар», «Къахьегамхой депутатий Советаш — халкъо хержа органаш» яха а кхыйола а темаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

БОЛХ БЕШ Я МАССАЗАРА КОМИССЕШ

Къахьегамхой депутатий Назрански районни Совета доккха новкъостал ду массаза болх беча комиссеша.

Дика болх беш я унахцIенон гIулакха йола комисси. Цу комиссена керте латт районни санэпидстанце керттера лор Бондаренко Татьяна Васильевна. Комиссе членаша дукха гIулакхаш даьд нах бахача моттигашка санитарни хьалаш тоадара. Цар инициативагIа 25 апрелага кхаччалца районе дIахьош я месячник. Нах бахача хIара пункте де дезача гIулакхий мероприятеш оттаяьй. Уж чакхйоахача хьинаре дакъа лоац общественность.

Иштта дика болх беш я юрта боахама гIулакха йола массазара комисси а. Цун керте латт «Комсомольский» совхоза директор Б. Чагаев. Белггала гIулакхаш карагIдийннад «Чечено-ингушводстрой» ПМК-4 начальник О. Н. Тупицын керте латтача капитальни гIишлошъярен промышленностен гIулакха йолча массазарча комиссена а.

П. ОСТАНИН.

ДАИМ ЯХАРГЬЯ ИЛЬИЧА ЦIИ

«КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИКАШ» БОККЪОНЦА IАЛАЬМАТЕ БОККХА ИСТОРИЧЕСКИ ЛОАРХIАМ БОЛАШ ДА КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ДЕГIАЙОАЛАЕЧА, КЪАХЬЕГАМА КЕРДАЧА ДИСЦИПЛИНАГА ДОВЛАЧА, БОАХАМЕИ ВАХАРЕИ КЕРДА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ХЬАЛАШ КИЙЧДЕЧА БОЛХЛОЙ САКХЕТАМЕРЕИ ШОАЙ ЛОIАМЕРЕИ ДИКА ГIУЛАКХАШ ЦАР ВАЙГА ХЬАХЬОКХАНДАЬ».

В. И. ЛЕНИН.

В. И. ЛЕНИНА КАВКАЗА ХАЛКЪИЙ ЕШ ХИННА ЙОАКХО

В АЙ мехка а ерригача социалистически система а халкъаша, дерригача прогрессивни адамаша дезду сийлахь - боккха баьчча Владимир Ильич Ленин ваь ди. Цун вахар а цо баь революционни болх а дийна масала кхы доаца доккха денал дола гIулакх да.

Дерригa шийдоккха вахар цо дIаденнад цхьаккха хIама юхе ца дуташ адамаш халача социальни къамани низIоткъамах мукъадахара сийлахь - доккхача гIулакха, социальни революцен керда, коммунистически общество хьалъярен гIулакха.

Кавказа халкъаша шоай кортамукъал бахьан дукххача шерашка лоаттабеча къовсама терко еш хиннав В. И. Ленин. Цун сочиненей биззача гуллама юкъеяхача 300 совгIа йолча произведенеш тIеи документаш тIеи дувц Кавказе латтача гIулакхех.

В. И. Ленина, цо кхеллача парте ЦК-ас кулгал а деш, Кавказа большевистски организацешта мегар къахьегаш бола лоамарой царизми капитализми йохаяра, Кавказа областашка Советий Iаьдал оттадара, чIоагIдара, керда социалистически строй котъяккхара тIехь къовсам лоаттабара оарцагIбаха.

Кавказа лоамарошта чIоагIа вийза а вийзав, лаьрхIа а лаьрхIав В. И. Ленин. Шоаш яздаьча дукхача письмош тIа, кхахьийтача телеграммаш тIа, моаршалаш тIа дунен пролетарната баьччах шоаш дувциilге йоаццаш чIоагIа тешаш хилар дIахойт цар.

1920 шера 6 апреле Г. К. Орджоникидзе хоам бир В. И. Ленинга нохчийн гIалгIайн чIоагIа лаьтта а материальни новкъостал а эшаш хиларах. «Са мукъагIа хьайта ши миллион эрш мануфактура лоамарой духхьал цхьа кочилг мара йоацача бераашта дIаекъийта дерхI аз»,— яхаш хоам бора Г. К. Орджоникидзе. (Г. К. Орджоникидзе. «Статьяши къамаьлаши,» т. 1, оагI. 112).

1920 шера 15 апреле Г. К. Орджоникидзега жоп луш шейитача телеграмма тIа В. И. Ленина яздаьд: «Халкъа Комиссарий Советага гIолла аз ахчанца новкъостал дергхилар лоамарошка дIакхайкаде аз декхарийла ву хьо. Цун чотах 200 миллионага кхаччалца ле царна. Лаьттан хьакъехьа хьай лоIам бар де, бакъда цу даькъе Iайха деш лар хьахайта. Каст-каста хоам бе.» (В. И. Ленин. ПСС, т. 51, оагI. 178).

К ОММУНИСТИЧЕСКИ парте, В. И. Ленина цу хана къестадора Кавказа лоамарошта геттара боккха лоархIам бола экономически политически дешаш.

Мехка къамаш дахача районашка керда вахар диллара, хIара къамен халкъен специфика, цар исторе, обычай, оамалий, метта, культура лоархIам бара, социализмана уж халкъаш тIадерзадара Кавказа кагийча халкъашта къаманпаччахьалкхен автономи яла еза яьхад В. И. Ленина. Из ца дича, белгалдаьхад В. И. Ленина, кхоачашъе йиш яц Советий мехка цхьатарра бокъо йола халкъаш кортамукъен суверенни дегIаахара принцип маярра.

Ерригача Къилбаседа Кавказе этта чоалхане хьал кIоаргга дайза а двйза, Къилбаседа Кавказе халкъий областной территориально - къамий автономеш е езаш хилар социдир В. И. Ленина. Цу хана В. И. Ленина яйир «Малхбоален халкъаш дахача моттигий хьакъехьа РКП (б) декхарех долча дешах болча ЦК Политбюро соцама проект».

В. И. Ленина хаддаза чIоагIа йоакхо еш хилар бахьан долаш Кавказа лоамашка, царца нохчашка, гIалгIашка, хIирашка, черсашка, балкхарошка кхаьчар шаьрачара дика лаьтташи къаман паччахьалкхен автономии. Масала, Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошка Советий Iаьдалгара кхы тIа 133587 гектар дика лаьтта кхаьчар. Советий Iаьдало лаьттана национализаци яр бахьан долаш лаьтта йiле ца дезаш, 500 эзар сом дошув а телаш арендагIа лаьтта йiде ца дезаш мукъабаьлар нохчийн гIалгIайн.

Юртара феодалашха болча наьхен кулакийн кIийле йохайир. Кавказе, берригача мехка а санна, «пролетариата диктатура бахьен эггара хьалха котбаьлар цу сахьате котбаьлар ахархой» (В. И. Ленин. ПСС, т. 30, оагI. 92).

Советий Iаьдало къахьегача лоамарошта 1920 шера 17 ноябре хьайир Горски Автономни Советски Социалистически Республика. Цунна юкъеяхар къаман округ а лоархIаш Нохчечен ГIалгIайчен. «Цу автономе кхы а чIоагIдергда, — йоахар Тийрка халкъий съезда резолюце тIа, — Горски республикаи Советски Россеи къахьега нах вIаши бувзаш дола йошала бувзамаш».

Кавказа лоамарой къаманпаччахьалкхен автономеш дIахо йодача хана эргаяьха тоайир. Масала, 1922 шера ВЦИК-а решени йир Нохчий Автономни область хьае аьнна, хIаьта кIезига тIехьагIа — ГIалгIай Автономни область. 1934 шера 15-ча январе уж шаккхе а область вIашагIтехар царех Нохч-ГIалгIай Автономни область а еш. 1936 шера 5-ча декабре хьайир Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика.

Къаман паччахьалкхен автономе а болаш Кавказа лоамарой йиш хилар дIахо а политически, экономически, культурни дегIаахе. РСФСР-а юкъе йолча лоамарой къаман паччахьалкхен автономе кхы айхагIа бийзар уж Советски Россеца, эрсий сийлахь - доккхача халкъаца.

Къамий специфически хьашташ берригача мехка юкъарча хьаштаца цхьана лархIа а лоархIаш, советски къамий паччахьалкхен автономе кагийча къамий къахьегамхой керда вахар диллара, социалистически общество хьаира, мехка а социалистически паччахьалкхенна а доал дара юкъеозар.

В. И. Ленина дергбоацача хьехамца хьалхле а ледаеш, Кавказа халкъаша коммунисташ керте а латташ, эрсийн кхычен халкъаша новкъостал а деш, лоацача хана геттара доккхий социалистически толамаш даьхар вахара массе а доакъошка, дегIайоалайир экономикен культурен, тоадир къахьегамхой материальнии духовнии хьалаш.

С ОВЕТИЙ Iаьдал латтача шерашка Нохч - ГIалгIайчено арахеца продукци 100-за дукхагIа хиннай. ХIанз вай республика промышленносто шин дийнахьа арахец 1913 шера Россе промышленни предприятеша хецаш хиннар миссел продукци, хIаьта машинашъераша 1913 шера денз 1917 шерага кхаччалца арахецаш хиннар миссел.

Овлангара хувцамаш хиннад Нохч-ГIалгIайчен юрта боахаме а. Юртбоахама производство социалистически хьисапе эрганкхар бахьан долаш кIоаргга хувцамаш хиннад лоаман юрта. Хьахиннаб дукхачу доакъоех латта механизированни юрта боахам. Цу лагда тIа лакхьенчай ахархой къахьегама овсарле. Масала, 1973 шера валовой лаьрхIа 508 эзар тонн ялат даьккхар. Из цIаккха а ца хиннача тайпара дукха даьккха ялат да.

Социализмо хьахиннайтад дерригa къамаши халкъаши, доккхий а зIамигий а, культурни дегIаахара мел эша хьалаш. Къахьегамхой дийша грамотни нах ба, царга кхаьчай литературан искусствай ганзаш. Республике хьатIакхувча тIехьенна йолаш я школаш, юкъера специальни лакхерей дешара заведенеш.

Халкъа боахама массе а доакъошка эша специалисташ республикана кийчбара новкъостал даьд, хIанз деш а да Москвае, Ленинграда, Ростов-на-Донус, кхычар.

Социализма замалахь халкъаш массе а оагIорахьа дегIадоагIаше а цунца чIоагIлу царна юкъера доттагIал. вошал, гаргалолх уж производстве, культуре, быте. ХIаьта халкъаш ишта гаргадахарэ новкъостал ду уж культурни дегIаахара а.

Вай декъадала йиш йоаца советски халкъ да, вайна кхоачашдулургдоацаш декхараш дац, коммунистически общество хьалъяра бола вай лоIам юхабаккха могаргдолаш низ бац.

Л. АЛЛАХВЕРДЯН, исторически Iилмай кандидат.

Хьамзат ОСМИЕВ.

ВАЬ ДИ ХЕСТАДЕШ

Лаьттан тIа вахар мелд
Ухаргба апрель бутт
Баьччан ди хестадеш,
Адамий сий, ираз
Кхеллача Ленина
Васкеташ кхайкадеш.
Дерригa гойтача
Лайхача дукъа тIа
Яьнна хIанз вай Даьхе.
Дуненна хьокхам луш,
Хьай халкъий иразга
Кхаьчай хьо, тха Даьхе.
Даьхен духь лийтад вай,
Молхах цIи яьча мо,
Даьгача шерашка,
Из бахьан къийсад вай
Турпала къахьегаш
Ихача шерашка.
Советски ноахал да
Сиглен кIал дахача
Доллача адамех
Цхьа дезал хургболча
Сийрдача кхоиенга
Никъ боахаш хьалха лар.
Халкъ нийса дIакхувла
Къулба да вай Ленин.
Цо беча хьехамо
Гучадоах къайладар.
Цун Iилмах кхетаро
Сийрдадоах баьдедар.
Массе а меттала,
Наьна цIи йоаккхаш мо,
Безамца йоахаш хоз
Дунен тIа мел дола
Дикадар чулаьца
Ильича сийрда цIи.
Ленина хьехам ба
Дерригa кхолла низ.
Мух боале, дарц доале,
Шек ялар фуд ца ховш,
Цу низо чакхйоахаш
ХьайоагIа са Даьхе.

Иразга долхача
Мукъача адамий
БIарга-са да Ленин.
ПаргIато яккхар духь
Къовсаме латтарий
ЧIоагIале я Ленин.
ТкъоалагIа бIаьшере —
Ленина бIаьшере!
Турпала баьри мо,
ЧоаболагI йода хьо,
Толамга гIа боаха
Ленина бIаьшере.
Массанел гаьнагIа,
Массанел шаьрагIа
Ленина гуш хиннад:
Хинначох, хургдолчох
Дунен халкъ кхетадеш
Баьччо шийдош аьннад.
Сийлахьа Ленин ва
Кердача исторе
Хьалхара дош аьнnар,
Цун вош да, адамаш
Къовсама гIеттадеш,
Массанахь чакхдаьннар.
Ленина бIаргашца,
Ленина хьаькъалца
Хьийжад вай, хьежаргда
Селхан воаш даьчунга
Тахан воаш дечунга,
Кхоана дергдолчунга.
ГIозача халкъаша
Массаза дездергда
Из бIаьстен хоза ди,
Россе цхьан городе,
Ше санна кхы воаца
ВоI малха вьнина ди.
Нах хьалкхув. Нах дIабувл,
Ленин, шийхьехар деш,
Дайман вахаргва.
Баьдеча буе сегача
ТIаьво лу сердал мо,
Къаьгч да цун вахар.

БЕРРИГА МОХК— СУББОТНИКЕ!

Советски халкъо шийкъахьегама цIей лоархI ленински субботник. Цу дийнахьа къаьстта дог гIоздаларца, хьинар совдаларца, къахьегама овсарле лакхъяоца къахьег хIара советски саго. Тахан, 20 апреле а беррига мохк ба Ленина белхашка. Цу гIулакха мел эша кийчо хьаллхе чакхъяьккхай массайолча моттигашка. Тахан мах боацаш общественна шийкъахьегам дIалу миллионаш, итташ миллионаш болча советски наха — болхлошa, колхозхошa, гIулакхерча наха, студенташа, дешархошa...

Вай социалистически вахаре Iалаьмате боккхача лоархIаме дола из гIулакх дIадоладеннад 55 шу хьалха, вай мехка эггара халагIа хиннача гражданска тIеме шерашка. Из дIадоладаьраш ба Московско-Казански машиннаькъа Москва-Сортировочная яхача депо коммунисташ, верригаш а 15 саг.

1919 шера 12 апреле болх чакхбаьнначул тIехьагIа юхе а сайца, сахиллалца болх баьб цар даанзеи маланзеи. Колчак юкатоха болха цIеэскархой дIабигара эшаш хинна кхо паровоз тоабаьб цар цу бус. Цул тIехьагIа из болам дIабаьржар машиннаькъа кхыча доакъошка. Москверча предприятешка, мехкарча кхыча городашка, районашка, тIаккха берригача мехка.

Эггара хьалха Ленина бIаргадайнад из болам Iалаьмате боккхача лоархIаме хилар. «Сийлахь-боккха болам» яхача шийбоашош тIа цо аяву: «Коммунистически субботникаш Iалаьмате боккхача маьхе да уж бокъонцагIа коммунизма юхьиг хиларца».

1919-ча шера алхха Москве хиннад 400 совгIа субботники воскресник. ХIаьта 1920 шера 1 мае парте IX съезда соцамах Ерригроссийски субботник хиннад. Цига дакъа лоацаш хиннаб В. И. Ленин, кхыбола парте а паччахьалкхен а кулгалхой.

55 шу хьалха 15 машиннаькъахочо дIадоладаьр тахан дерригача халкъа сийлен гIулакх а хинна дIаэттад. 1969-ча шера берригача мехка чакхдаьккхар коммунистически къахьегама болама 50 шу дизара хетадаь Ерригсоюзни субботник. Цу хана денз традици а хинна дIаэттад хIара шера Ленински деношка берригача мехка коммунистически субботникаш чакхдоахилга.

Халкъа боахама боккха пайда лу субботникаша. ХIара шера дукхагIа хул коммунистически балхацка дакъа лоацараш, овсарегIа хул цар къахьегам, доккхагIа хул цох хьадоала беркат. Белгалдаьккхача кхоачам ба укх тIеххьарча пхе шера Ерригсоюзни субботникаша 600 миллион сома пайда баь хилар. Советски наьха вахара хьал тоадарга дIадола из ахча.

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето боккха лоархIам бу мах боацаш шоай къахьегам общественна дIалуча болхлой, колхозхой, инженерно - технически болхлой, гIулакхерча наьха, Советски Эскарен Флотен тIемахой, къахьегама ветераний, кхалнаьха, кагирхой патриотизма. Партен паччахьалкхени соцамах субботникех даьккхача ахчах Москве хьалъеш латт рака лазарашта дарба дара йола йоккха онкологически Iилман центр, СибарегIарен Гаьнарча Малхболеперен юртбоахам дIегIабоалабара йола Iилман-тохкама комплекс, Ерригсоюзни кардиологически центр, Байкалера Ерригсоюзни лагерь, Москвера кагирхой Дворец, кхы дукха дешара, унахцIенон, культура учрежденеш.

...Тахан аргIанарча Ерригсоюзни белхашка арабаьннаб беррига мохк. ИйслагIча пятилетка сийлахь-доккха декхараш сихагIа, дикагIа, диззагIа кхоачащдара шийкъахьегам дIалуш ва хIара зIамига а воккха а советски саг. Цу турпалча боламе хьалха а санна хьинаре дакъа лоацаш ба Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой. Царна юкъе ба мехкдаьттахой, химикаш, машинашхьеараш, транспортникаш, гIишлонхой, юртбоахам лелабераш, студенташ, дешархой. Шийкъахьегамца Даьхен рузкъа алсамдаккха, цун низ чIоагIбе, из хозъе лаьрхIа ва царех хIаравар.

Ах миллион гаргга саг ва тахан Нохч-ГIалгIай республике ленински белхашка араваьнна къахьегаш. Царех 110 эзарнел совгIа болча болхлошa, колхозхошa, цIишлонхошa, транспортникаша лаьрхIад шоай производстве лаккхача овсарленца болх бе а, шоаш хьадаьккха 250 эзар сом совгIа алапи ийслагIча пятилетка фонде дIадала а. Тахапарча субботниках цар арахецаргья 700 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци.

Кхашкен фермашкен болх беш хургба 37000 колхозхой, совхозий болхлой. 119 эзар сом ла цар пятилеткана дала лаьрхIар. Ишта доккха дакъа кхоач республика мехкдаьттахошка, химикашка, машинашерашка, гIишлонхошка, кхыбарашка.

380 эзар гаргга саг ва городаш, юрташ цIенъеш гаьнаш дIайогIаш, кхы тайп-тайпара балхаш деш.

Вай берригача мехка тахан субботнике дакъа лоацаш ба 140 миллион гаргга бола нах. Шоай хьинарерча къахьегамца цар гойт В. И. Ленина, Коммунистически парте хьехама тешаме хилар, революционни цIе байракх лакха лоаттаеш коммунизма кердача коталонашка кхача шоаш кийча хилар.

Владимир Ильич Ленин ваьча денга. Ленински комсомола XVII, съездага дика кийчбеннаб Грознерча № 2 йолча юкъерча школа дешархой. Укхаза дика кийчъяьй 4 разделах латта В. И. Ленина музей.

Кагирхой вахаре боккхача лоархIамера из цIей чIоагIа дездеш ба школа дешархой. Владимир Ильич Ленин ваь 104 шу кхачар дездеш 22 апреле школа вестибюлерча Ленина бюста хьалхашка сийлен карауле латтаргба дикагIа йолча классашкара пионераш.

Ленински комсомола аргIанарча съездага кийчлуш шоай вахаре доккхий хувцамаш ду школа комсомольцашa а. Комсомоле хьаийбу дика дешараш а ишта школа общественни вахаре а дикагIа дакъа лоацаш бола пионераш. Укх деношка комсомоле хьаийцар 7 классашкара дикагIбола дешархой: Шмелкова Наташа, Макарова Юлия, Прозоров Игорь, Милышева Марина, ишта кхыбараш.

СУРТА ТIА: школа комсомола комитет Шмелькова Наташа комсомола членалла хьаэцаш я.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЦХЬА БАРТ БОЛАШ

Укх шера тIаийца социалистически декхараши производственни плани дика кхоачашъеш хьайоагIа грознейски маькха комбинат. Шийга доагIача даькъе дика къахьегаш я шоллагIча цехера аз кулгалдеш йола бригада а. Бригаде 18 саг ва. Тайп-тайпарча къамех бола нах: эрсий, эрмалой, татараш, нохчий, гIалгIай цхьа барт бола дезал санна хьаьнала къахьегаш ба. Дерригача производственни хьокхамий план хьалхарча кварталагIа 109,4 процент кхоачашъяьй бригада коллективо. Укх тIеххьарча бархI шера саратовцашa производства юкъейихьача брак йоацаш продукци арахецара йолча методах къахьегаш да тхо. Балха юкъе нийслуш йола брак дIайоаккх оаха из брак йола продукци цехера ара ца йоалийташ. Шаккха а мах беча организацешкара брак хиниа юха яйтаяц оаха кийчъяь продукци. ХIара сменагIа 8—10 тайпара маькха-булочни изделеш арахец оаха. Укх шоллагIча кварталe массехк тайпара керда маькха - булочни изделеш арахеца кийчлуш я тха цеха коллектив. Уж я мак тIахьарца йола, московски, столични булочкаш, ишта кхыяраш.

НонагIа заводе болх беш яр къаьна оборудовани я. Цхьабакъда болхлошa цIена, дика, йоаггIача тайпара лелаяри доалдари бахьан долаш цIаккха а уж еха балха тIа хьовзам хилац. Продукци дикагIа хилийтара даькъе, производства культура лакхъяра тIагIертта къовсам лоаттабу оаха. Ишта къовсам лоаттабарая доккха беркат даьннад тхона. Ди тIехьа совбувл къахьегамцара безам, овсарегIа къахьег хIаране.

Со укх цехе балха вера 1947 шера. ХIаьта 1950 шера денз мастер волаш къахьегаш ва со. Аз хьийгача къин лакха мах баьб партен правительства: укх деношка вай мехка эггара дезагIа дола совгIат— Ленина орден еннай сона. Цул хьалхагIа дукххаза, белгалбаьхаб са къахьегам: Къахьегама Шеча Байракха орден луш, кхыдола совгIаташ луш. Къаьстта сона сайна карагIдаьнна толамаш дац уж. Сай новкъосташца цхьана даьхад аз уж толамаш. Тха бригаде берригаш а ба дика къахьегаш. Дукха ба совгIаташ тийина. Завода Сийлен доска тIа хьалтеха доахк тха бригадерча Асияновай, Чумаковай портреташ. Ленински юбилейни медаль енна белгалъяьккхай Борова. Завода Сийлен книжка тIа дIаязъяьй Петрова. Дика къахьийга ца Iеш, дукха ба тха бригаде дешаш бараш а. Московски кхачан техникуме дешаш ба Борова, Мислаурова.

Бригадера беррига болхлой цхьан профессех болх баь ца Iеш, массехк смежни профессех болх бе ховш ба. Болхлошa шоай балха говзал дIаюха тел. Нийслу, цхьаккха балха говзал а йоацаш саг балха воагIаш. Из цIаккха а теркам боацаш тесса витац цехa коллективо. ХIаравар цу сага гIо де, шийболх цунна сихагIа Iомабе, коллективаца на хьаэве гIерташ хул.

Лакхе мааллара, тха бригаде вIашагIкхийттаб массехк къамех бола нах. Цхьабакъда, цIаккха а хозаргдац укхаза хьо эрсе, со нохчо, е эрмало яха, е цу тайпара кхыдола дешаш. Дерригаш а советски нах да тхо, тха еррига уйлаш тхоашта хьалхашка латта бехктокхаме дола производственни декхараш кхоачашдара тIаерзаяь я. Цудухьа вIашатIехьдоал тха балха тIа а, дешара гIулакха а, дерригача вахара юкъе а доккхий толамаш даха.

А. МНАЦАКАНОВ, Грозненски хлебокомбината шоллагIча цеха мастер, Ленина орден лелаер.

Баьчча хьехамца хьалкхебу

Укх деношка КПСС обкома политически просвещене ЦIагIа «В. И. Ленини кагирхойи» яха республикански Iилманпрактически конференци хилар. Цига «50 шера В. И. Ленина цIи лелаеш» аьнна доклад яьча ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара **Т. У. Махмудхаджиевас** белгалдаьккхар В. И. Ленин ваь 101 шу дизараи. ВЛКСМ XVII съездаи, комсомола Владимир Ильича Ленина цIи тилла 50 шу дизарай накъаболхаш, бола республика кагирхойи мехкарийи даим баьчча васкеташта тешаме болаш хьабоагIилга. Из дика хьагойт 1918 шера денз мехка комсомоло хьабенача сийлен накъо. Вай мехка индустриализаци, коллективизаци, культурни революци чакхйоаккхача, Сийлахь-боккха Даймехка тIом беча, цул тIехьагIа боахам юхаметтаоттабеча, баьш долаш эри даьда лаьтташ карадерзадеча, космосе никъ булача — массанахьа хьалха латташ хьеенай комсомол, парте кулгалца шерагара-шерага чIоагIлуши дегIаухаши. Цу даькъе вай мехкарча моллагIча отряда дар санна белггала да Нохч-ГIалгIай комсомола истори а. Советски Iаьдал эттача хьалхарча шерашка вайцига хьахиннача комсомольски ячейкай доакъашхой Iалаьмате лира классови къовсам лоаттабе бийзаб ду хьаллоаттабераша, кулакаша, моттигерча националисташа.

Вай республике цу хана лаьттача классови къовсамах лаьцца хоадамболаш къамаьл дир укхаза ЧИГУ студента **С. В. Вацуева.**

Кагирхошa кIоарга знанеш Iомаяра боаржабаь болам хьал а лаьца комсомоло лоархIаме дакъа лаьцар культурни революци чакхйоаккхача а. Цар хьинарца эзараш болча нака йовзуэ-дешар Iомадир.

— Вай мехка хинна саг цецвоаккхаш йола эргалонаш, вай парте къаман политика тешаме вахаре кхоачашъеш хиларах хьахинна хIама да — аьлар Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета студентка **З. Кодзоевас.** ХIаьта цу даькъе эггара лоархIамегIа дар — вежарашка дола нохчийн гIалгIайн ши халкъ вIаший а теха цар шоай автономни республика хьаяр. Тахан Нохч-ГIалгIайчене балам баламах теха цхьана къахьегаш а бахаш а ба ткъаьитт къамий викалаш. Цар а, хIаьта ишта царел хьалха дIабахарий а хьинарца вай Нохч-ГIалгIайченах чIоагIа дегIвена промышленность, чIоагIбенна юрта боахам, социалистически культура йола республика хьахиннай.

Из дерригa санна комсомола шийистори а айхха Ленина цIерaца дувзаденна да. Цудухьа шоай вахарерча эггара дезагIа долча датана санна накъаболх республика комсомольцаши кагирхойи укх шера 12 июле комсомола В. И. Ленина цIи тилла 50 шу дузача ден.

Ленински комсомола сийлен традицеш а хинна дIаэттад мехка эггара йоккхагIа йола гIишлошъеча шефство лелаелга, цига эзараш бола шийкъонгаш ухийтилга. Ишта шерра дакъа лоац цар вай мехка хIанз массанахьа вIашагIъеккхача студенчески гIишлошъеча отрядашка. Духхьал дIадахача шера ши миллион сома маьха балхаш даьд вай республикерча студентий отрядаша. Мехка тайп-тайпарча моттигашка къахьегаш хиннача 1700 вай студенто шоаш дукххача хана бицболийтаргбоаца дика хIама хьакхеллар.

В. И. Ленина чIоагIа теркам тIаухийташ хиннаб къахьегамхой, цу даькъе кагирхой а творчески инициатива дегIайоалаяра, е мадарра аьлча, социалистически яхь йоаржаяра.

Шоай дай къахьегама традицеш дIахо кхухьаш болча республика кагийча нахеи мехкарашеи укх тIеххьарча хана шоашкара дукха маьхера почин хаш гойтай. «Пятилеткана хьинаре къахьегам, къоначар говзали тохками» яхача лозунгах болх беш болча цар къахьегаш а, дешача а доккхий толамаш доах. 20 эзарнена «коммунистически къахьегама ударник» яха цIи еннай, 2 эзар кагирхо хIанале укх шера шоллагIча ах шера чотах къахьегаш ва. Царех бIаьннена сохкера шу тIехдика гIулакхаш карагIдувлаш чакхдаккхарах паччахьалкхен медалаши орденаши еннай. Пятилетка шин шерей ах шерей кхоачашъяьча «Пищемаш» заводерча токара А. Эбишева дIадоладаь патриотически гIулакх хьал а лаьца комсомола В. И. Ленина цIи тилла 50 шу дуза ди хьатIаотташ шоай пятилетка кхоачашъяь йоаккхаргья, аьнна дош деннад 400 кагирхочо. Царех ба укх деношка хьаеллача ВЛКСМ XVII съезде бахийта вай республика делегаташ бола Ножай-Юрта района А. Шерипова цIерагIча колхоза тхьамка леладер Илманова Малика, Наурски района «Победа» яхача комсаш лелаеча совхоза агроном Елагин Иван, Малгобекски бурувдеттача контора мастер Плиев Махьмад-Сали. Съезд гаргагIертача укх деношка из болам хьаллувцараш кхы а совбаьннаб.

Социалистически яхь нийса вIаштIехьъяьккхача цох доалача беркатах, цун лоархIамах, из гIулакх шоай районерча дукхагIйолча кагирхой коллективаша корта болаш леладарах дийцар ВЛКСМ Заводской райкома хьалхарча секретара А. Енина.

В. И. Ленин даим йоакхо еш хиннав комсомолера кагирхойи мехкарийи бокъонца йола политически школа чакхйоаккхаш, вахаро духьал уттаю проблемаш нийса кхетае ховш, политически идеалаш бахьан къовсам лоаттабеш, шоай паччахьалкхен дай болаш хьалкхебаухийт областной а, районий а, юкхьанцарча а комсомольски организацеша. ХIаьта из шоаш деча хана КПСС XXIV съезда, ВЛКСМ XVI съезда, КПСС обкома X-ча, XIII-ча пленумий решенеш ларде лувц цар. Промышленни предприятешка, гIишлошъеча, колхозашка, совхозашка вIашагIъехка хIанз болх беш я 410 кружок. Цига дешаш ва 12 эзар кагирхо.

Вай социалистически Даьхен дерригa къамаш лоархIаш, шийболх безаш, дай сийлен гIулакхаш довзаши уж дIахо кхьхьара кийча болаши комсомольцаши кагирхойи хьалкхебара шоаш беча балхах дийцар конференце ВЛКСМ Малгобекски горкома хьалхарча секретара **М. Саутиева.**

Ишта укхаза къамаьлаш дир **М. Негодневас,** ВЛКСМ Ленински райкома хьалхарча секретара, **М. Асхабова,** историе, меттеи литературан Iилман-тохкама института Iилман болхлочо, **Х. Туркаева,** филологически Iилмай кандидата, **С. Аюбова,** ВЛКСМ Наурски райкома хьалхарча секретара, **Р. Супьянова,** ВЛКСМ Надтеречни райкома хьалхарча секретара, **Л. Ибриевас,** Грозненски мехкдаьтта института студентка, **В. Кан-Калика,** педагогически Iилмай кандидата.

Цу деша даим теркам тIа

С. ШАБИЕВ.

ПРАГЕРА В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА МУЗЕЙ

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

Ткъо шу хьалха Клемент Готвальда тIахьийхар Чехословакера нах ленинизма тешаме хилара, цунна тIаккхера, В. И. Ленина цIерагIара пражски музей эзараш, миллионаш болча наха коммунизма бокъонца йола школа хилийтара. Цун васкет кхоачашдеш да В. И. Ленина цIерагIча музея болх беча, дIадахача 20 шера цига хиннав 1 миллиони 800 эзари саг, цу даькъе 500 эзар саг доазол арахьарча мехкашкара нах а хулаш.

В. И. ЛЕНИНА ЯЗДАЬ БАЛХАШ

ХIанз В. И. Ленина яздаь балхаш кепатеха арадаьннад дунен тIарча 117 къамий меттала. Цар тираж бIаь миллион я.

В. И. ЛЕНИНА ПСЕВДОНИМЕХ

Ше студент волча ханне а революционни къовсама наькъа тIа ваьнна хиннав В. И. Ленин. Цахаддаш цо мел боаккхача гIага хьежаш хиннай полици. Цудухьа шийбакъйола тайпан цIи къайла а кхухьаш псевдонимаш лелаеш хиннай цо 1917 шерага кхаччалца дукха тайп-тайпара псевдонимаш лелаьй В. И. Ленина. ХIанз цун 160 псевдоним йовзаш я. Царна юкъе я Владимир Ильича партийни кличкаш, ше яздаьча балхашта кIала цо кулг яздеш хинна литературни псевдонимаш.

Тайп - тайпарча ханашка, Владимир Ильича хиннай массехк партийни кличка. Эггара чIоагIагIа царех йовзаш хиннар я «Старик» яхар. 90 шерашка В. И. Ленин керте лаьттача революционни марксистий группа берригача члений партийни кличка а из хиннай. ШоллагIйола партийни кличка хиннай цун «Николай Петрович» яхар.

Къаьстта дукха я ленински литературни псевдонимаш. Царех дукхханнешта йовзаш я К. Тулин, В. Ильин, Вл. Ильин, кхыраш. ХIанз а тIехьа ховш дац Ленин яха псевдоним сенца дувзаденна, цо хIана ийцай.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 20 апрель, 1974 шу.

ПАРТЕИ ХАЛКЪЕИ ЙОХАРГЙОАЦА ЦХЬОАГIО

(Чиснедоалар Долалур 1-ча оагIо тIа).

хиннача торжественни заседане новкъоста Л. И. Брежнева дагь къамаьл а РСФСР Iаьржа дозанал лаьттай юрта боахам дIахо дегIабоалабара гIабер-забаь КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советен соцам а подшипниковций дего къоабалбеш тIейца хилар. Ер шу хьадоладелча дедз ГПЗ-ес «Сельхозтехника» базашка дIахьийтай массехк миллион подшипник — планагIа лаьрхIачул дикка дуккагIа.

Шарикови подшипникаш еча № 1 йолча цеха слесара В. М. Михеева предприяте коллектива цIерагIа предложени елар Коммунистически парте, Советски пачхаьалкхен, дуней халкъашта юкъерча коммунистически болама вокха деятель, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Николай Викторович Подгорный г. Москверча Калинински хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве.

Слесара предложени хьаллаьцар инструментальни цеха начальника заместитела А. И. Назарова.

Цо ишта предложени елар дердача техника участка слесарий бригадир Алексей Васильевич Викторов СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве.

Сийлахь-боккхача Октябра хиннарча слесарах А. В. Викторовах дика лоашаш дукха аьлар цунца балха болча новкъосташа. Цар дувцар КПСС Центральни Комитета члена А. В. Викторова беча боккхача партийни пачхаьалкхени балха хьакъехьа.

Собрание дакъа лоацараша массава раьза а волаш соцам бир Николай Викторович Подгорныйи Алексей Васильевич Викторови г. Москверча Калинински хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттабе.

Театра актерийн гIулакхерча наьхен юкъара собрани хилар Ленински комсомола цIерагIча Московски театре. Цар цIи яьккхар столицерча Свердловски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа оттаьча шоай кандидата, РСФСР халкъа артистка Елена Алексеевна Фадеевай.

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ

Iаламате чIоагIа политически хьинар айденнача хьалашка чакхъювл Московски областе СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаташ уттабара хетаь йола болхлой собранеш.

Кхо эзари ах эзари совгIа сагвар Ступински металлургически комбинате хиннача хоржамашта хьалхарча собране дакъа лоацаш. Собрани хьайиллар предприяте парткома секретара А. И. Батурина.

Къамаьл ду вокхагIволча инженера - технолога Ю. Е. Елисеева. Предприяте коммунистий цIерагIа Каширски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Советерча пачхаьалкхен кхерамзлея Комитета председатель Юрий Владимирович Андропов оттаве могаву цо.

— Партен вай пачхаьалкхени хьашташ кхоачашдара шийдеррига вахар дIаденна гIорваьнна вола партийни а пачхаьалкхен а деятель хиларах тарра вовз вайна... Юрий Владимирович Андропов, — аьлар аьшка пхьарий бригадира М. К. Басова. — СССР Лакхехьарча Совете оахоша вахийта депутат хиларца а вовз тхона из. Тха комбинате веча болхлой вахарца, тха къахьегамца, бытаца хьашт долаш хул Юрий Владимирович.

Ступински металлургически комбината болхлой, инженерно - технически болхлой гIулакхерча наьхен собрание цхьа барт а болаш Юрий Владимирович Андропов Каширски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла оттавир.

Московски областа къахьегамхоша депутатий кандидаташ бе аьнна цIераш яьхараш юкъе ба, — «Электросталь» завода цIи хеза вола болат лоаладер, Социалистически Къахьегама Турпал Василий Дмитриевич Постников, «Звенигородский» совхоза доярка Валентина Федоровна Ачкасова, Монински камвольни комбината ткачиха Клавдия Платоновна Дворянинова, «Авангард» колхоза доярка Зоя Михайловна Егорова.

ЛЕНИНГРАД

«Кировский завод» яхача объединене тракторно - сборочни цех хьалйизар болхлоша, инженераша, техникаша, гIулакхерча наха. Гор. Ленинграда Кировски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидат оттаве хоржамашта хьалхарча собрание гулбелар уж.

Слесарий - сборщикий бригадиро М. В. Гусарова ше къамаьл деш аьлар:

— Вай объединене коллектива цIерагIа КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь, шозза Социалистически Къахьегама Турпал вола Михаил Андреевич Суслов депутатий кандидаталла оттаве могаву аз. Кировцашта, берригача советски наха санна, дика вовз Михаил Андреевич из тешаме ленинец, Коммунистически партен Советски пачхаьалкхени гIорваьнна деятель хиларах тарра. Парте шийх тийша еннача ерригача постанашка Дайхеннен халкъа, коммунизм хьалъяра гIулакха, марксизма - ленинизма сийлахь - йоккхача идеалашта дикза гIулакх деш ше хилар хьахьекхад Михаил Андреевича. Цкъа веза Iийнавац нов. Суслов Кировски заводе, тракторни производство вIаштIехь мишта яьккхай, болхлой—кировций къахьегамен вахарец хьалаш миштад хьожаш хиннав из.

М. А. Суслова кандидатура хьаллоацаш къамаьлаш дир керттерча конструктора В. Я. Нежлуктос, зуборезчика М. П. Логинова, къоначо токара Минеева Татьянас, объединене парткома секретара В. К. Лебедева.

Собрание доакъашхоша цхьа барт а болаш соцам тIайицар город Ленинграда Кировски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла Михаил Андреевич Суслов оттаве.

Ленина цIерагIча Невски машинашъеча завода болхлойн, инженерийн, техникийн гIулакхерча наьхен собрание формовщикий бригадиро Н. И. Днева г. Ленинграда Невски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежнев оттаве предложени елар.

Из предложени хьал а лоацаш модельщикий бригадиро Ю. А. Мартьянова цу округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла оттаве производственни дешара инструктора — № 90 йолча ПТУ наставника, Социалистически Къахьегама Турпала Б. А. Журавлева цIи яьккхар.

В. И. Ленина цIерагIча Невски машинашъеча завода коллектива хоржамашта хьалхарча собрание цхьа барт а болаш соцам бир г. Ленинграда Невски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла Леонид Ильич Брежневи Борис Александрович Журавлеви оттабе.

Город Ленинграда Красногвардейски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла оттабаьб КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель Алексей Николаевич Косыгини Ленинградски машинашъеча завода токарь-карусельщик Юрий Климентьевич Сидорови. Цар цIераш яьхай Ижорски завода болхлойн гIулакхерча наьхен собрание.

«Позитрон» яхача Iилманпроизводственни объединене коллективо Выборгски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла оттабаьб КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь Андрей Павлович Кириленкои фирме дикагIйола намотчица Надежда Тимофеевна Максимовай.

ЛЕНИНГРАДСКИ ОБЛАСТЬ

ВЛКСМ 50 шу цIерагIча Киришски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода коллективе хоржамашта хьалхара собрани чакхъяьннай.

№ 4 йолча цеха цехови комитета председатель волча оператора Н. В. Подопригора Ленинградски юртарча хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжара кандидаталла оттавир КПСС ЦК Политбюро член, Ерригсоюзни Центральни Совета Профессиональни Союзай председатель Шелепин Александр Николаевич.

Оратора белгалдаьккхар, новкъоста Шелепина профсоюзий болх тоабара, цар хьинар айдара боккха теркам тIахьийташ хилар, КПСС XXIV съездо тIайийца йола социальни мероприятей программа кхоачашъяра советски профсоюзаша беча боккхача балха кулгалдеш хилар. А. Н. Шелепина шийдеррига низи опыти дIател Коммунистически партен гIулакхна.

Цеха начальника В. К. Потапьева, оператораша В. А. Митина, Л. Н. Кузьминас, предприяте партийни комитета секретара И. В. Кольцова дег тIара хьаллаьцар А. Н. Шелепина кандидатура оттаеш яь предложени.

Собрание хинна массава цхьан дагара а волаш соцадир Ленинградски юртарча хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжара Шелепин Александр Николаевич кандидаталла оттаве.

«Красная Балтика» яхача совхозе хиннача хоржамашта хьалхарча собрание Ленинградски областа Гатчински хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжара кандидаталла оттабир КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Подгорный Николай Викторовичи цу совхоза тракторно-кхаш леладеча бригада бригадир Киселева Тамара Ивановнаи.

СТАВРОПОЛЬСКИ КРАЙ

Ставропольски края «Ипатовский» племзавода культура цIагIа гулбеннабар механизатораш хьайбаш леладераш, юрта боахама специалисташ, интеллигенце викалаш. Уж вIашагIкхийттаб пачхаьалкхен Iаьдала лакхерча органе депутаталла харжара кандидат белгалбе.

Трибуна тIа воал жа леладерий Ерригсоюзни яхь дIайолаяьр, Социалистически Къахьегама Турпал В. С. Руденко. Цо Петровски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжара кандидаталла оттаве могавир КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь Кулаков Федор Давыдович.

— Федор Давыдович Кулаков — вай мехка вовзаш вола политически общественни деятель, юрта боахама вокха специалисти организатори ва. Сона, — йоах В. С. Руденкос, — шоана юкъерча дуккхачарна санна вовзаш ва Ф. Д. Кулаков. Из цкъа санна дуккхаза хиннав вай боахаме, жа леладерий гIулакхашта дуктIа а вувлаш тхона маьхера хьехамаш даьд цо. Федор Давыдовича тхона новкъостал ду биткъа хьоаса бола тха доаккха жа леладелга промышленни ларда тIа даккха. Ставрополье хьайбай комплексаш, доакъар кийчду заводаши цехаши хьалье. Юртбоахама производство дегIайоалаяра вай хьамсарча парте даим еш йола йоакхо гу тхона цо чакхдоахача гIулакхашка.

Собрание массава раьза а волаш соцам бир СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжара Кулаков Федор Давыдович кандидаталла оттаве.

Ставропольски краерча къахьегамхой хоржамашта хьалхарча собранешка СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжара кандидаташ беш белгалбаьхаб Невынномысски химически комбината йоккхагIйола аппаратчица Марченко Любовь Андреевнаи Кировски района «Коммунистически маяк» яхача колхоза председатель Бочарников Юрий Алексеевичи.

СВЕРДЛОВСКИ ОБЛАСТЬ

Уральски химически машинашъеча завода еза химаппаратура еча цехе чакхъяьккхача хоржамашта хьалхарча шоай собрание дегаш айденна болаш баьхкабар химмашевцаш.

Предприяте директора В. М. Макарова предложени йир Чкаловски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжара КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь Кириленко Андрей Павловичах кандидат ве, аьнна.

Шийна къахьегама никъ болхло-слесарь волаш дIа а болабаь хIана Андрей Павловичах Коммунистически партен Советски пачхаьалкхени цIи кезача деятелех цаI хиннав, — йоах оратора, организаторски гIулакхаш доахкаш, вахар кIоарга довзаш. Коммунистически парте гIулакха тешаме волаш хилариа доагIа а доагIаш сий деши лоархIаши ва новкъост Кириленко Андрей Павлович.

Уралхиммаша къахьегамхошта дика вовз А. П. Кириленко, — дувц дIахо В. М. Макарова. — Из дуккхаза хиннав заводе, хIаьта укхаза ше массаза ва коллектива вахаре холуш йола дер ца юташ дIавахаваш. СССР Лакхехьарча Совете хIанз вай депутат волча Андрей Павловича уральцаша шийна тIадилла гIулакх пачхаьалкхен Iаьдала лакхерча органе тешаме кхоачаш а деш город Свердловска Чкаловски района предприятешта практически новкъостал ду тайп-тайпара производственни проблемаш, социально - культурно дегIаахара дешаш кхоачашдеча.

Собрание массава цхьан дагара а волаш соцам бир — Чкаловски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжара новкъост Кириленко Андрей Павлович кандидаталла оттаве.

Нижнетагильски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжара кандидаталла оттабаьб КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежневи В. И. Ленина цIерагIча Нижне-тагильски металлургически комбината крупносортни цеха «850» стана вокхагIвола оператор Тимашов Алексей Егоровичи. Цу кандидатурай цIераш яьхай металлургически комбината коллективе.

СССР Лакхехьарча Совете депутаталла харжара кандидаташ оттабеш Каменско-Уральске яь хоржамашта хьалхара собрани Синарски турбашъеча заводе чакхъяьккхар. Собрание хинначар лаьрхIар Каменско - Уральски хоржамий округе гIолла депутаталла харжара кандидаталла оттабе КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Подгорный Николай Викторовичи крана машинистка Дворникова Тамара Васильевнаи.

КРАСНОДАРСКИ КРАЙ

Лозунгашца, плакаташца кийчдаь да Платнировская яхача станицера культура колхозни Дворец. Хоржамашта хьалхарча собрание баьхкаб Кореновски района Кирова цIерагIча колхоза кхашкара, фермашкара мастераш.

Къамаьл ду колхоза председатела Ю. Багова. Аз предложени лу, йоах цо, КПСС ЦК Политбюра член, СССР юрта боахама министр Полянский Дмитрий Степанович РСФСР-гара СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве.

Вайна массанена, юрта къахьегамхошта, дIахо йоах оратора, дика вовз пачхаьалкхени общественни вокха деятель, ленински парте тешамера воI Д. С. Полянский. Вайна дагадоагIа КПСС Краснодарски обкома хьалхара секретарь волаш партийни общественни балха, Кубана колхозийи совхозийи экономика чIоагIъяра цо мел дукха низ, знанеш, опыт дIаеннай. ХIанз СССР юрта боахама министр волаш Д. С. Полянске хадданза йоахко ю юрта боахам дегIабоалабара, вай хьамсарча парте XXIV съезда исторически решенеш толамца кхоачашъяра.

Механизировании звено звеньевоя Н. В. Бобылева, доярка Л. В. Лебеда, трактористa Н. П. Дрига, баьцадаараш леладеча бригада комсомольски организаце секретара С. Н. Осокинас, агронома И. Г. Евсеева дег тIара хьаллаьцар оттаяь кандидатура.

Собрание дакъа лоацараш массавар раьза а волаш Краснодарски хоржама округе гIолла Дмитрий Степанович Полянский СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве хоадам бир.

Хоржамашта хьалхарча собранешка Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттабаьб Краснодарски камвольно-зипий комбината хьалха латта прядильщица Галина Александровна Нестеренко, Усть-Лабински района «Кубань» яхача колхоза йилагIча комплексни бригада бригадир, Социалистически Къахьегама Турпал Михаил Иванович Клепиков.

УКРАИНСКИ ССР

Массане чIоагIа цхьа барт болаш чакхъяьлар В. И. Ленина цIерагIча «Арсенал» заводера хоржамашта хьалхара собрани.

Дош лу слесара - сборщика В. П. Филиппова.

Хьалха латтача болхлочо Киевски - Ленински хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве могаву КПСС ЦК Политбюро член, Украина Компарте ЦК хьалхара секретарь В. В. Щербицкий.

Предприяте директора С. В. Гусовске малхара дийцар кандидата вахара накъах.

Болхлой дезалера ваьннача новкъост В. В. Щербицкех партийни пачхаьалкхени вокхха деятель хиннав, Коммунистически парте гIулакх тешаме дIадахьара беррига ниа, знанеш, опыт дIалу цо.

Воай болхлой коллективагара пачхаьалкхен лакхарча органе шоллагIа харжа оттаву вай партей талкъен тешаме воI В. В. Щербицкий, дIахо йоах оратора.

Сий долча гIулакха тIа воалаш шийн къахьегамца наьха тешам болийташ сий даьккхал новкъост Щербицке. В. В. Щербицке хьинаре къахьег КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъе республика къахьегамхой оарцагIбахара.

Шоаш къамаьлаш деш слесара В. И. Макарова, маляра Е. Т. Кобзара, специальни конструкторски бюро начальника О. С. Власенкос, фрезеровщика П. И. Иванова, хьийбараш массавар раьза а волаш могайир новкъост В. В. Щербицке кандидатура.

Массавар раьза а волаш собране решени йир Киевски-Ленински хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совете Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла Владимир Степанович Щербицкий оттавара.

Хоржамашта хьалхарча собранешка Украински къахьегамхоша СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттабе цIераш яьхараштa юкъе ба «Трудовская» яхача донецки шахта очистной забоя горноболхлой комплексни бригада бригадир, Социалистически Къахьегама Турпал Иван Иванович Стрельченко, мехка гIорваьнна цIи хеза механизатор, Новоукраински района КПСС XX съезда цIерагIча колхоза тракторни бригада бригадир, Социалистически Къахьегама шозза Турпал Александр Васильевич Гиталов, Одесски джутови фабрика прядильщикай бригадир, Социалистически Къахьегама Турпал Тамара Семеновна Дудник, космонавтий цIерагIча шахтоуправлене горнякий бригадир, Социалистически Къахьегама Турпал Григорий Иванович Моцан, Орджоникидзе цIерагIча Харьковски тракторни завода инструментальни цеха токарь Федор Дмитриевич Касьяненко.

БЕЛОРУССКИ ССР

ЧIоагIа деглаш гIоздаьнна, сакъердалуш хоржамашта хьалхарча собране баьхкар «Горизонт» яхача Мински производственно - технически объединене болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах.

Трибуна тIа ва объединене генеральни директор В. А. Калинин. Цо йоах:

— Коммунистически парте, КПСС Центральни Комитета, КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте а латташ Политбюрос хадданза тIагIертта чакхйоах машар безаш йола ленински арахьара политика, КПСС XXIV съезда оттаяь машара Программа. Машар чIоагIбара, халкъаша цхьана гIулакхаш леладар дегIакхулара дукха къахьег КПСС ЦК Политбюро члена, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Андрей Андреевич Громыкос. Аз могаду Мински городской хоржамий шоллагIча округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа из кандидаталла оттаве.

Оратора хьадовзийтар А. А. Громыко — ленински школа дипломата политически пачхаьалкхени доккхий гIулакхаш.

Собрание хиннараша массавар раьза а волаш КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Андрей Андреевич Громыко Союза Совета хоржамаш деча Мински городской хоржамий шоллагIча округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттавир.

Станокаш тIарен аьшк лоаладеча пишкаш тIарен, культмайаш тIарен вычислительни машинаш тIарен хоржамашта хьалхарча собрание баьхкар Мински автомобильни заводера болхлой, инженерно - технически болхлой, гIулакхера нах.

Дош лу завода керттерча инженера М. Ф. Лавриновича.

— Дуккха эзараш болча тхоай коллектива цIерагIа аз предложени лу, — аьлар цо,— Мински городской хоржама цхьоалагIча округе гIолла КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Кирилл Трофимович Мазуров СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве. Вайна массанена дика вовз из. Дуккхача шерашка Белоруссе болх беш, Кирилл Трофимовича республика экономика айяра йоккха терко яьй. Массехказа вай заводе хиннав из, вайна новкъостал а даьд. ХIанз, доккхача гIулакха тIа волаш СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместитела новкъост Мазурова дукха къахьег дIахо йодача хана а вай мехка халкъа боахам дегIабоалабара.

Массавар раьза а волаш соцам бу: Мински автомобильни завода коллективагара Союза Совета хоржамаш деча Мински городской хоржама цхьоалагIча округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Кирилл Трофимович Мазуров оттаве.

Торжественни хьалашка дIайихьар хоржамашта хьалхара собрани Орджоникидзе цIерагIча электронно - вычислительни машиний заводе. Укхаза Мински-Советски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаталла оттабаьб КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежнев, радиоаппарату завода монтажница Регина Владимировна Перехоткина.

«Белорускалий» яхача комбината коллектива хоржамашта хьалхарча собрание массавар раьза а волаш решени йир Слуцки хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель Алексей Николаевич Косыгин, комбината - комбайнови бригада бригадир, Социалистически Къахьегама Турпал Виктор Константинович Бабич оттаве.

УЗБЕКСКИ ССР

Чкалова цIерагIча Ташкентски авиационни завода ткъамаш дола машинаш мугIарагIа латтача сборочни цехе самолеташ ерий собрани хилар. Цига дакъа лоацараша массавар раьза а волаш соцам бир Ташкентски - Кировски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежнев, шоай предприяте разметчица Татьяна Кузьминична Ляшко оттабе.

Нукусе хилар № 2 йолча больница медицински болхлой собрани. Укхаза СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттабе цIераш яьхар КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Николай Викторович Подгорне, № 2 йолча больница лора-невропотолога Тлеубике Бекниязовай.

СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа шоаш кандидаталла оттабаьрий цIераш яьхар Андижански областа Комсомолабадски района «Комсомол» яхача целинни совхоза коллективо. Укхаза соцам баьб Избасканскi хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаталла КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь Андрей Павлович Кириленко, совхоза боамби лелабеча бригада бригадир Абиджан Акбаров оттаве.

КАЗАХСКИ ССР

КПСС XXIII съезда цIерагIча Алма-Аатински литейно-механически завода болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхерча наьха хоржамашта хьалхара собрани хилар.

Дош лу расточника С. Ф. Молестовна.

Аз предложени лу, аьлар цо, Алма-Атински-Ленински хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла КПСС ЦК Политбюро член, Казахстана КП Центральни Комитета хьалхара секретарь Кунаев Динмухамед Ахмедович оттаве.

— Тхона, болхлошта, — аьлар шлифовщика Н. Н. Юхатова, — дика вовз Д. А. Кунаев. Цо шийдерригача вахарца хьахьекхад сийлахь-вокхача Ленина гIулакха, Коммунистически парте гIулакха ше мутIахь хилар. Дуккха шераш да Д. А. Кунаев Казахстана партийни организацена керте латта, болх вIаштIехьбаккха дика хов цунна, цо низ ца кхобеш къахьег республика экономикен культурен дегIаккхулача. Д. А. Кунаев цкъа санна дуккхаза а хийржав СССР Лакхехьарча Совета депутаталла. Партенен Советски пачхаьалкхенен хьалхашка доккхий хIамаш карагIдувларах цунна еннай Социалистически Къахьегама Турпал яха сийдола цIи.

Собрание массава раьза а волаш соцам бир СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамашта Алма-Атински-Ленински хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутата кандидаталла Кунаев Динмухамед Ахмедович оттаве.

Хоржамашта хьалхарча шоай собранешка Казахстана къахьегамхоша СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабе аьнна цIераш яьхар Целиноградски областа «Родина» яхача совхоза тракториста, Социалистически Къахьегама Турпала Картаузов Леонид Михайловича, «Карагандауголь» яхача комбината комплексни бригада бригадира Мусагалиев Яуда, Аягузски района «Каракол» яхача совхоза вокхагIволча жаIуна, жа леладеча комсомольско - кагирхой бригада наставника Жаксыбеков Совет Шпекбаевича.

ГРУЗИНСКИ ССР

Хоржамашта хьалхара дуккха нах гулбенна собрани хилар Кирова цIерагIча Тбилисски станкостроительни заводе. Предприяте болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха массава раьза а волаш соцам бир Тбилисски - Первомайски хоржама округе гIолла Союза Совета депутатий кандидаталла КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежневи станкостроительни завода токарь Саралидзе Зураб Георгиевичи оттабе.

Тбилисски - Первомайски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутатий кандидаталла оттабе лаьрхIад КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь Андрей Павлович Кириленкои «Ленина васкеташ» яхача колхоза комсаш леладерий бригадир Мевевришвили Михаил Ильичи.

Сухумски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутатий кандидаталла оттабаьб КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь Михаил Андреевич Суслови, Орджоникидзе цIерагIча кога гIирс беча комбината хьалхалатта болхло Дзацишила Галина Ладиковнаи.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР

Сайни городока культура ЦIагIа хилар КПСС XXIII съезда цIерагIча мехкдаьттои газа йоаккхача управленеи «Нефтяные камни» яхача бурувдеттача балхий управленеи коллективай юкъара собрани. Собрание массава раьза а волаш соцам бир Бакински - Орджоникидзевски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутатий кандидаталла КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежневи «Нефтяные камни» яхача бурувдеттача балхий управлене бурувдетта мастер Исрафил Сами оглы Гусейнови оттабе.

Бакински - Ленински хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутатий кандидаталла оттабе аьнна цIераш яьхар КПСС ЦК Политбюро члена, Министрий Совета Председатела Алексей Николаевич Косыгина, № 96 йолча школа хьехархочун Тамилла Юсиф Кызы Ахундовай.

Ленкорански хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла оттабе лаьрхIад КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Советерча пачхаьалкхен кхерамзле лоряра Комитета председатель Юрий Владимирович Андропов, В. О. Аббасова цIерагIча совхоза болхло, комсомолка Кясира Наджафали Гасанова.

ЛИТОВСКИ ССР

№ 2 йолча Вильнюсски гIишлой треста болхлой, инженерно - технически болхлой, гIулакхерча наьха хоржамашта хьалхарча собрание массава раьза а волаш Союза Совете деча хоржамашта Вильнюсски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабе лаьрхIар КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежневи № 2 йолча Вильнюсски гIишлой треста кхоалагIча гIишлошъеча управлене каменщикий - малярий бригадир Шилейкис Патрас Пятровичи.

Варенски хоржама округе гIолла Къамий Совете деча хоржамашта депутатий кандидаталла оттабе лаьрхIар КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Николай Викторович Подгорныйи Шальчининкски района «Табаришкес» яхача совхоза кхаш леладеча бригада бригадир Дубровская Марианна Эдвардовнаи.

Каунасски - Ленински хоржама округе гIолла Къамий Совете деча хоржамашта СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабе аьнна Дзержински цIерагIча завода станокаш ераша цIераш яьхар КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара Михаил Андреевич Суслова, завода слесарий - сборщикий бригадира, Социалистически Къахьегама Турпала Сикорскис Юозас - Антанас Стасевича.

МОЛДАВСКИ ССР

Молдаве яйгача промышленноста флагмана — Бендерски шелкови комбината болхлой, инженерно - технически болхлой, гIулакхерча наьха собрани хилар. Укхаза Союза Совете деча хоржамашта Бендерски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабе лаьрхIар КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежневи комбината гIорьяьи на ткачиха, Социалистически Къахьегама Турпал Фирсова Валентина Александровнаи.

Сорокски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла оттабе аьнна цIераш яьхар КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара Федор Давыдович Кулакова, Котовске цIерагIча колхоза хьалхалаттача механизировании звено звеньевай, Социалистически Къахьегама Турпала Москалу Нина Андреевнай.

Кирова цIерагIча Тираспольски литейни завода коллективо Тираспольски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутатий кандидаталла оттабир КПСС ЦК Политбюро член, СССР юрта боахама министр Дмитрий Степанович Полянскийи литейни цеха формовщик Стрельчук Александр Яковлевичи.

ЛАТВИЙСКИ ССР

Торжественно чакхъяьлар СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаташ оттабара хетаь хинна Петр Стучка цIерагIча Латвийски пачхаьалкхен университета профессорий, студентий, аспирантий, болхлой собрани.

— Аз предложени лу, — къамаьл деш аьлар университета ректора, юридически Iилмай доктора, профессора В. О. Миллера, Кировски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутатий кандидаталла КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК партийни тIахьожама Комитета председатель Арвид Янович Пельше оттаве. А. Я. Пельше хьабена вахара никъ — Ленина гIулакха, Коммунистически парте гIулакха, къахьегамхой гIулакха тешаме хилара бола хьоккхам ба. 1917 шера Советаш котIоахача къовсам лоаттабаьб цо, цо дакъа лаьцад эгара хьалхара социалистически пачхаьалкхе лораечей чIоагIъечеи. ХIанз, КПСС ЦК-арча партийни тIахьожама Комитета председатель волаш а, А. Я. Пельше дукха болх бу партийни пачхаьалкхени дисциплина чIоагIъяра, партийни нормаш телха ца яра тIабераздабь. Даьхенна хьалхашка доккхий хIамаш карагIдувларах А. Я. Пельшена еннай Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи.

Кировски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутатий кандидаталла Арвид Янович Пельше оттаварах бола соцам массава раьза а волаш тIайийцар.

СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабе аьнна хоржамашта хьалхарча собранешка Латве къахьегамхоша цIераш яьхар В. И. Ленина цIерагIча Рижски пачхаьалкхен электротехнически ВЭФ завода технически тохкамий отдела механика, Социалистически Къахьегама Турпала Круминь Вольдемар Кристаповича, Рижски мебельни комбината столяра, Социалистически Къахьегама Турпала Аболтинь Павел Теодоровича.

КИРГИЗСКИ ССР

Болхлой, инженерно - технически болхлой, гIулакхерча наьха собрани хилар Фрунзенски машиностроительни заводе. Укхаза Фрунзенски - Ленински хоржама округе гIолла Къамий Совете деча хоржамашта СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабе аьнна цIераш яьхар КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежневи завода шлифовщица Королева Елизавета Николаевнайи.

Кировски хоржама округе гIолла Къамий Совете деча хоржамашта СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабе лаьрхIар КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Николай Викторович Подгорныйи «Бейшеке» яхача колхоза вокхагIвола жаIу, Социалистически Къахьегама Турпал Айтбаев Базылбеки.

Кара - Суйски хоржама округе гIолла Къамий Совете деча хоржамашта СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабе лаьрхIар КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель Алексей Николаевич Косыгини станце боамби кхебеча бригада бригадир, Социалистически Къахьегама Турпал Маширапов Тургуни.

ТАДЖИКСКИ ССР

Союза Совете деча хоржамашта Кулябски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабе лаьрхIар КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежневи В. И. Ленина цIерагIча колхоза боамби кхебеча бригада бригадир, Социалистически Къахьегама Турпал Абдуллоев Гафори.

В. И. Ленина цIерагIча «Таджикское» шахтоуправлене № 8 йолча шахта коллективо Къамий Совете деча хоржамашта Исфарински хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабе аьнна цIераш яьхар КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК-арча партийни тIахьожама Комитета председатела Арвид Янович Пельше, крепильщика Ашуров Мирсаида.

Къамий Совете хоржамаш дара йолча Душанбински - железнодорожни хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабир КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Кирилл Трофимович Мазурови хлопчатобумажни промышленноста Душанбински производственни объединене дикагIйола прядильщица Курбанова Кутбиии.

АРМЯНСКИ ССР

Къамий Совете деча хоржамашта Еревански - Ленински хоржама округе гIолла В. И. Ленина цIерагIча Еревански электромашинно - строительни завода коллективо массава раьза а волаш СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабе лаьрхIар КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежневи генераторни цеха прессовщик Хлгатян Наполеон Арменаковичи.

Горисски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутатий кандидаталла оттабаьб КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Николай Викторович Подгорныйи колхоза гIорваьнна жа Iу, Социалистически Къахьегама Турпал Газарян Сурен Михайловичи.

ТУРКМЕНСКИ ССР

Къамий Совете деча хоржамашта Небит - Дагски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттабаьб КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежневи Небит - Дагски бурув деттача балхий управлене бурувдетта мастер Боровиков Эдуард Николаевичи.

Иолотански хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамашта депутатий кандидаталла оттабаьб КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель Алексей Николаевич Косыгини Туркмен - Калински района «Коммунизм» яхача колхоза председатель Социалистически Къахьегама Турпал Аннамухаммедова Кызылгули.

В. И. Ленина цIерагIча Ашхабадски стекольни комбината коллектива собране Ашхабадски - Железнодорожни хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутатий кандидаталла КПСС ЦК Политбюро член, ВЦСПС председатель Александр Николаевич Шелепини комбината шоллагIча машинно - ванни цеха автоматий наладчик Атаев Гелдын оттабе лаьрхIад.

ЭСТОНСКИ ССР

Таллина локомотивни депо коллективо шийн собране дегаш гIоздаьнна Таллински хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла оттабе могабир КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежневи депо машинист - инструктор, Социалистически Къахьегама Турпал Кайка Рупперт Рудольфовичи.

Вильяндински Южни хоржама округе гIолла «Тарвасту» яхача колхоза колхозхоша СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутатий кандидаталла оттабе лаьрхIар КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель Алексей Николаевич Косыгини тракторист - комбайнер, Социалистически Къахьегама Турпал Отсман Эльмина Петровнаи.

Йыхвисски хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутатий кандидаталла оттабаьб КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Андрей Андреевич Громыкои «Эстонсланец» треста № 4 йолча шахта очистной забоя болхлой бригадир Киивит Арно Петровичи.

* * *

Массанахьа а хоржамашта хьалхарча окружной совещанешка бахийта викалаш хержаб, царна тIадиллад къахьегамхой собранешка оттабаь кандидаташ хьаллоацилга.

(ТАСС).

«Терека» хьалхара котало

СССР «А» класса шоллагIча группа кхоалагIча зоне хьалхара моттиг яккхара футбольни командашта юкъера ях самардийнахьа дIайолаенний мехка дуккхача городашка. Грозне Орджоникидзе цIерагIча стадионе сезона шоай хьалхарча календарни матче лайзар «Терек» командеи Уфера «Строительи».

Хьалхарча минуташка территориальни совле «Терека» футболисташка яр.

Ткъаь пхьоалагIча минуте хьаьшаша ловзара бокъо толхаю. Штрафной тоха бокъо лу А. Михеева. Цо теха бурган «Строитель» команда цхьан футболистах а кхеташ вай защитникага Бураев Сосланага кхоач. ХIаьта Сослана хьайиллар матча счет.

Ловзар доладелча денз шоай наIараш лораяр мара кхы уйла йоацаш хинна хьаьший шоашта даьра юхацекха гIерташ «Терека» команда наIараште тIатаI. Ткъаь бархIлагIча минуте бурган чутох цар. Иштта счет 1:1 йолаш чакхйоал хьалхара тайм.

ДIайолалу шоллагIа тайм. Масеткасза хьаьший наIарашка бурган чутоха аьттув хул фусамдай. Цхьабакъда цу торонех пайда эца магац. ШоллагIча тайма ялхайтталагIча минуте наIарашкара 22 — 23 метр мара йоацача ловзара бокъо толхаю хьаьшаша. А. Михеева хьалха йоаккх вай команда.

Ловзар чакхдала пхийттех минут мара йисаяцар хьаьшаша шоллагIа бурган чутохаш.

Уж шаккхе бурган «Терека» наIарашка чутохийтарах цуккагIбола бехк вратара В. Головчанске бар.

ФуннагIдаь а котбала безам болаш ловз грозненцаш.

ШоллагIа тайм чакхъяла шиъ-кхо минут мара йисаяцар шоай штрафной майда тIа хьаьшаша ловзара бокъо толхаеш. Цхьайтта метр мара гаьна йоацачара штрафной бурган тоха бокъо лу «Терека» футболисташта. Вратарага хьалоацаялаьзар чIоагIен говзен Михеева теха бурган. Иштта, счет 3:2 йолаш котало яьккхар «Терека» футболисташа.

Х. МАГОМЕТОВ.

ДЕГАШТА ХЬАМСАРА МОТТИГАШ

1973-ча шера январь бетта Российски Федерацие Нохч-ГIалгIайчен литература а искусства а кIира долаш вай республикерча писателий а артистий а йоккха группа хилар дунен къахьегамхой баьчча Владимир Ильич Ленин ваь а кхийна а йолча Ульяновске. Укхаза дика гуш да мел боккхача безамца леха а ю лора а ю Ульяновскерча къахьегамхоша Ленина цIераца ювзаенна йола моттигаш. Къахьегамхой баьчча ваь хиннача моттиге хьалъяьй Мемориальни центра йоккха здани. Цун цIеношка я Владимир Ильич Ленина Центральни музея филиал, политически сердалон областной ЦIа, Универсальни зал. Мемориальни центрерча материалаша, фотоальбомаша, йоазонаша къаьга хьахьокх Ленина вахара а къовсама а никъ, Советски Союзера иха ца Iеш, дерригача дунен тIара эзараш адамаш ух Ленински Мемориале а Ульяновскерча Владимир Ильич Ленина вахарца ювзаенна йолча кхыча моттигашка а.

Мемориала уллув, Владимир Ильич бер долаш 1871—1875 шерашка ваьхача цIагIа хьайиллай УльяновгIар дезала музей.

Ленина цIерца дувзаденна да Ленина улицах 72 номер а йолаш дагIа цIа. 1875—1876 шерашка цу цIеношка баьхаб УльяновгIар дезал.

1879 шерагара денз 1887 шерага кхаччалца Симбирски маIача берий гимназе дешаш хиннав Володя Ульянов. ХIанз из гимнази хиннача цIеношка Ленина орден лелаеш йола цхьоалагIа юкъера школа я, хIаьта школана Владимира Ильича цIи тиллай. Укхаза Ленин дешаш хиннача ворхIлагIча классах класс-музей яьй. Эггара тIехьашка кора юххе латтача партана лакхе хьалтеха йоал табличка: «Укхаза ваьгIав Владимир Ульянов, ворхIлагIча класса ученик». Из дешаш хиннача кхыча классашка а доахк мемориальни улгаш.

Ульяновскерча Ленина цIерца ювзаеннача моттигаша, укхазарча документальни материалаша къаьга хьахьокх дерригача дунен тIарча къахьегамхой баьчча вахар, цун къовсама турпала никъ. Укхаза иштта дика хьагу цIаккха хадаргбоаца Ленина цIерцара къахьегамхой безам.

Сийлахь-вокххача Ленина вахарахи цун турпалча къовсама наькъахи лаьца даь говзамера йоазонаш а, из воввзаши цунца болх баьи болча новкъостий дагалувцамаш а дукха да, бакъда цун хьинаро, цун хьаькъала кIоаргало кхы а чIоагIагIа цецвоаккх Ильич ваьха а цо болх баь а моттигаш яйзача, цо кIара деннарча ший вахарца а балхаца а пайда нийбеш хинна хIамаш бIаргаяйча.

Экскурсовода тхо эггара хьалха Ленин ваьхача квартерага хьажа дигар. Владимир Ильич Ленина квартирерча боахамах керттера моттиг дIалоац книжкаша. Ткъаь итт эзар том политически а художественни а литература да Ленина квартире, хIаьта уж дерригаш цо ше вIашагIтеха а да. Хадданза, цхьаккха минот ца йоаеш литератураца болх беш хиннав Владимир Ильич. Масса а жанраех дола литература да цу библиотеке: политически, художественни, философски, исторически, меттай словараш. Цу юкъе да немецки, французски, английски, итальянски, бельгийски, иштта кхыча меттийла литература.

Ленин ший цIен, шийгIулакха озавенна ваьха хилар вай белгалдоаккх из хадданза къахьегамхой вахара, цар хьал-ден уйла еш, цар хьашташ кхоачамдара шийбола низ а хьинар а дIалуш хинна хилар ховш доландаь.

Немецки революционерка Клара Цеткинас «Ленин а халкъаш а» аьнна ше яздаьча статья тIа, ше волча хиннача ахархой викалех чIоагIа дог лазарца Ленина шийна дийцар дагалувцаш яздора:

«ТIолхаш а ювхаш, когашта ювхача хулчешта пахашкаш а хьерчаяь бар уж. ТIоадабаь когаш, сов чIоагIа шелбалар бахьан долаш сийнбеннабар цар. ТIема складера кога бувха гIирс балийтар аз царна. Цунах фу новкъостал хургда? Эзараш, иттаж эзараш ахархой а болхлой а лел хIанз когашта човнаш а хинна, тIакха царна массанешта а паччахьалкхен чотах кога гIирс бувха таро а яц. Мел кIоаргача, халача жожагIатенна кIалхара дала дезаш да-кх миска халкъ...», — йоахар Ленина яхаш.

Цу халача, мецача хана Ленина, е шийна а, е кхыча шийна гонахьарча новкъосташта а могийташ хиннадац масса а къахьегамхошка кхоачаш болча боарамал совгIа кхачан продукташ е барзкъий гIирсаш кхоачашхилар. Цу тайпарча гIулакхах лаьца бакъдар дийцар тхона цу хана Совнаркома управделами хиннача В. Д. Бонч-Бруевича 1925-ча шера ше яздаьча книжка тIара Владимир Ильич Ленина квартирерча экскурсовода.

Москве Советски правительство хьалъена дукха ха ялале Ленина совгIата лаьрхIа коартолий вагон яйта хиннай Центральни Россе областерча ахархоша. Цу хана, дуккха а кхачан продуктай посылкаш а кх. дI. а кхухьийташ хиннай къахьегамхоша шоай баьччана, бакъда Ленина цхьаккха а хIама юхе ца дуташ, продукташ детдомашта е складашка дIателийташ хиннай. Ленина шийна яйта коартолий вагон а Наркомпроде дIале аьнна каьхат яздеш воаллаш В. Д. Бонч-Бруевича а Ленина секретарь хиннача Н. П. Горбунова дехарца Совнаркома болхлошта юкъе екъа аьнна йитай цо. ШоллагIча дийнахьа Н. П. Горбунова коартолашта оттаяь Совнаркома болхлой список енай Ленига чIоагIъяйта. Списка тIа эггара хьалха латтача Ленина ши пунт язъяь хиннай коартолаш, хIаьта вокх масса Совнаркома болхлошта цхьацца пунт язъяь хиннай. Шийна язъяь ши пунт вокх болхлошта мо цхьа пунт еш тоа а яь, Крупская цIи списка тIара дIа а йоаяь, цун цIера духьал «Совнаркоме болх беш яц»,—аьнна яздаьд Ленина.

Тамашийна документ да Н. П. Горбунова «Мишта бора Владимира Ильича болх» аьнна ше язъяьча статья тIа белгалдоаккхар. Ленина доагIаш дола алапи кIезиго а долаш цунна цунах кхоачам ца хилар бахьан долаш Н. П. Горбуновеи В. Д. Бонч-Бруевичеи Ленинга хоаттам а боацаш 500 сомагара 800 сомага кхаччалца лакхдаь хиннад цун алапи. Цу гIулакхах лаьца 1918-ча шера 23 мая Владимира Ильича яздаьд:

«Халкъа Комиссарий Совета секретарага Николай Петрович Горбуновга. 1918-ча шера 1-ча март денз 500-гара 800 сомага кхаччалца сона алапи тIатохара бахьан малагI да аьнна аз массейттаза дехарах оаш хьа ца аларах а, хIаьта Совета гIулакхий управляющеца В. Д. Бонч-Бруевичаца цхьана, 1917-ча шера 25-ча ноябрера Халкъий Комиссарий Совета декрет телха а деш шоашкара оаш из гIулакх дар законаца доагIаш ца хиларах а строги выговор кхайкаю шоана.

Халкъий Комиссарий Совета Председатель: В. Ульянов (Ленин)».

Белгалдаккха дезаш да цу хана Ленин масса а шийна гонахьарча новкъостий вахара сагото еш, царна эшачунга хьожаш хинна хилар а, хIаьта массейттаза таро йоацаш болча Совнаркома а паччахьалкхен кхыча ведомствай а болхлошта материальни новкъостал де яхаш цо ший секретара Н. П. Горбуновна вадани тийнна хилар а.

Владимир Ильич Ленин ваьхача квартирах а хетта я цо болх баь Кремлера кабинет а. Цу кабинете Ленин дийна волча хана цIа ма нийсъярра хIанз а латташ я цо балха пайда нийбеш хинна йола хIамаш, йистол. Ленин волча ухаш болча наха лаьрхIа диъ кIаьда гIанд, Ленин ше тIаваьгIа дийна гIанд, пенаца латташ массеха гIанди цхьа дивани, книжкаш чу дола шкафаш — из я Ленина кабинетера еррига мебель. Цул совгIа, кабинете да массехк географически карта. Шоашта юкъе Кавказа карта а долаш Кавказа карта тIа белгалъяь я Кавказера хIара зIамига а доккха а къам даха моттигIаьржача карандашаца го а баь Ленина белгалбаьха хиннаб нохчийи гIалгIайи баха мохк. Цу белгалонаша хьахьокх ерригача Россен юкъерча гIулакхий яь ца Iеш, хIара зIамигача къаман гIулакхий а уйла Ленина хадданза еш хинна хилар.

Балха тIа Владимира Ильича цхьаккха тайпара могийташ хиннаб ледарло. Цо хьадехаш хиннад хIара болхлочунгара балха декхар лизза а ханнахьа а кхоачашделга. ГIулакх доккха е зIамига хилар лаьрхIа доацаш, Ленина могийташ хиннадац кхоачаш а ца деш юкъахдутилга.

Наха хетачунга, цар яхачунга чIоагIа ладувгIаш а, царна хетар доашхаш а хиннав Владимир Ильич. Цунах лаьца, Ленина нахаца къамаьл де харах, цу къамаьлах пайда эца харах 1932-ча шера «Молодая гвардия» яхача издательстве арадаьннача «Ленинах» яхача ший книжка тIа американски писателя Альберт Рис Вильямса яздора:

«Со Америке юхавахале хьалхха Кремле Ленина тIаийцар со... Цу дийнахьа цун приемие дукха нах бар. Из цIаккха а хиланза хIама дар. Ленина массаза а тIехь-хьалха доапаш, ше аьннача ханна тIаэцар. Цудухьа сона хетаделар моллагIа а цхьа доккха паччахьалкхен маIан дола гIулакх къоастадеш хургва-кх из, аьнна. Ах-сахьат, цхьа сахьат, ах-сахьат даьлар тхоашка чуккхайкарг хьежаш тхо дагIаш... Хеталора, мала хур-теш Ленина изза дукха ший ха дIалуш вар? ТIеххьара а тхо цен а доахаш кабинетера ниI а йийлла аравьннар е дипломат а, е кхыча доккхача гIулакхера саг а воацаш. Советски мехка кхыбола миллионаш а мо вола, лоаца кетар а ювхаш, яьнна модж а йолаш вола мужге вар.

— Бехк ма биллалахь, — аьлар Ленина, со ший кабинете чуваьлча. — тамбовски ахархо вар из, электрофикаци коллективизаци ярах дола гIулакхаш къоастош дар тхо. Цу гIулакхех цунна хеташ дар ховлга чIоагIа доккха маIан долаш дар сона, цудухьа ха а йицъеннаяр сона».

Ленина вахарах а цун наькъах а лаьца дуккхаза яз а даьд кхы яз а дергда. Хадданза яздарах мадарра сурт отта лургдий-теш аьнна хеталуш сийлахь цIена, доккха вахар дIадихьад Владимир Ильич Ленина.

Къахьегамхой дегашка массаза а яхаргъя адамаш лоала кIалхара, дахара ший деррига вахар дIаденна волча сийлахьвоккхача Ленина цIи

Ахьмад ВЕДЗИЖЕВ,
писатель.

Сивучий доккхача Iуло бIаьстан юхье шоашта йийша ядача моттига меттел хорж Сахалина малхбузехьарча хи йистацара Невельски чкъаьрий порта бетонни волнорез. Тюлений фух дола уж доккхий форда оакхарий чIоагIа зовза да. Хетаргахьа, Невельск мара кхы цхьаькха моттиг яц наха селлара гарга сивучаш сецаш: города кварталашкара бIаь метрал гаьнагIа йоацаш. Городской Совето къаьстта соцам а баь невельчанцаша лорае хьатIаийцай сивучаш йийша яда моттиг. Кхыметтел кемаши форда буксираши гаьнна гIолла волнореза юстара а ювлаш дIаух, моторийи гудокийи татаца хьаьший сатем ца боабар духьа.

СУРТА ТIА: аьрдехьа — Невельскерча № 1 йоача школа кхоалагIча классера лоархой. Тахан бераша шоай дневника тIа дIаяздаьй: «Берда юхе яьхкай сивучаш. БIаьсти яьнай Сахалине», аьттехьа — Невельски порта волнорезе.

О. ГАЛУШКО сурт.
ТАСС фотохроника.

ФЕ ХИЛА

БIаьсти яьнай. Арэ йоахъяларца улицашка мотоциклисташи велосипедисташи дукхагIа хул. Из зене дацар, цар наькъа бокъонаш телха ца йоре.

Бокъонаша дIадех транспорт лехкаш волчунга водительски удостоверени хилари, корт бохабеш дола малар вIалла а маланза хилари. Цхьабакъда, цу бокъоно яхар леш бац берригa водителаш.

Иштта, каргалински лесхоза лесник М. Курилов, корта бохабеш дола малар а мена номераш йоацача мотоцикла тIа а хайна грузовика тIакхийттар. Хала хьал долаш больнице вихьар из.

Корт бохабеш дола малар а менна номераш йоаца мотоцикл хьаьхка водар Карабулаке ваха Н. Савин. ГIаш водача сага мотоцикл тIа а теха чIоагIа човнаш йир цо цу сага.

Велосипедисташта йолча бокъонаша йоах: «Подвесни двигатель йоацача велосипеда тIа 14 шу даланза вола саг ха йиш яц.

ХIаьта водителя цу транспортаца пассажираш дIаюха кхувла йиш яц. ТIехьашкахьарча сидене тIа цхьа бер дига йиш я».

Грозненски химкомбината тоъкара В. Кузьминова толхайир из бокъо. Шийн велосипеда тIехьашка хоавир цо № 35 йолча школа дешархо Хитаров мотоцикл тIа а теха чIоагIа

Сергей. Наькъа болхаш тIера Iовожарах кIаьнк кхелхар.

Авари яьй СМУ-12 балха волча шофера М. Хамзатова. Цу аварех 2 саг лозаваьв.

Дукха аварех ю таксомоторни паpка шофераша а. Укх кIира аварех яьй таксисташа М. Геброва, Л. Казмина.

ТIеххьарча хана дуккагIа дIаккхувла автотранспорт. Цу гIулакха бехке ба шоай машинаш лора ца еш бола водителаш. Машинаш дIайигийтай хлебопродуктай реалбаза шофера А. Анзорова, Урус-Мартановски района культура отдела шофера В. Ахтаева, № 1737 болча автоколонна шофера Р. Амбарцумяна, иштта кхычар а.

ДIадахача кIира Нохч-ГIалгIайчен наькъашка 38 авари яьй, 18 саг лозаваьв, паь вийннав.

А. ЧЕБУШЕВ.

ДУКХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОЙ СЛЕТ

Района массе юрташкарен городерен дукха бераш дола ноаной гулбеннабар укх денношка КПСС Гудермесски горкома заседаней зале.

Слет хьайиллар парте горкома шоллагIча секретара Р. М. Мальсагова. «КПСС Нохч-ГIалгIай обкома Х пленумеи парте Гудермесски горкома XII пленумеи решенеша дIамадеххара интернациональнии атеистическии кхетам луш бераш хьалкхедара наьна болча лоархIамах» доклад йийр КПСС Гудермесски горкома секретара Л. П. Кравченкос.

Докладах хиннача пренешка ше къамаьл леш город Гудермесе яхача нийс бера нана йолча З. Юсуповас дийцар урдув даккхар, дукха истий кхувлар санна дола вай обществана тарлургдоаца зене-зуламе гIулакхаш вайнаха юкъера дIалаханза дарг ца хиларахи атеистически интернациональнии кхетам луш цезал хьалкхебара ноаношта хьалхашка латтача декхарехи.

— Са нийсе а бер, — аьлар З Юсуповас, — таханарча вахаро дIадеххача тайпара хьалкхувш да. Деша, къахьега, салаIа, дунен хознех пайда эца шерра наIараш хьайиллай царна. Уж массе бер дешаш да са. ВоккхагIа вола воI дешаш ва московски институте, йоI — университете, вожаш школе деша дагIа. Шоай халкъа а Даьхенна а мутIахьа болаш коммунистически дог-уйла долаш сай бераш хьалкхедe гIерт со. Аз доккха баркал ях Коммунистически партенеи советска правительстваеи мел эшача хIамаца уж Iалашдара даьи тха ноаной цар йоккхо ярах.

Слете иштта къамаьлаш дир парте Гудермесски горкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующе Г. И. Межиевас, «Кавказ» колхоза шекара свекла кхееча звено звеньевае нийс бера нана йолча Х. Акбулатовас, кхычар.

Слете дакъа лаьцача ноаноша тIаийцар района беррига кхалнахага дола кхайкар.

М. РАДОВ.

Редактор **Т. А. ТЕБОЕВ**

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ВУППЕРТАЛЕРА ДОВ

«ХIанзалца бIарга ца дайнача тайпара дов». «КIаа мажеташ йола зуламхой» — керте гIолла даьча цу тайпарча йоазошта кIал кепатох малхбузенгермански кепайоазоно гIишлоша ча промышленносте хаоц каьхаташ доахаш тайп-тайпара финансови киловзалаш лелаеш хиннача наьха тоупана. Вуппертале суд йолаялаьх хиннача хоама.

Хофбауэр, Майер, Шайбель яхачар массехк шу хьалхагIа гIишлошью фирма хьайиллa хиннай. Цхьабакъда цхьаккха тайпа гIирс хьалбаьбац цу «фирмо», шоай цхарал чу нийсбенна хьисап доацараш Iехабеш хиннай из. 1965 шерагара 1968 шерага кхаччалца Вуппертален ФРГ кхыча городашкарен дуккха тишденна гIирсаш хьа а ийдеш, цул тIехьагIа царех хьалъяь «кооперативни квартираш» я яхаш нах Iеха а беш, йохкаш хиннай. Сов эхь доацача баьннача цар вIалла доацаш дола, шоаш хьалдаьд яхаш дувхкаш хиннад къоаноштa лаьрхIа цIенош детсадаш, отелаш, царех Iалаьмате дукха пайдаш а деш. 33 миллион совгIа марка шоай киса елла цар.

Спекулянтий бIеха гIулакхаш хьалтIадаьннад. «ГIишлошью фирма» ехай. 19 миллион марка гаргга зе хиннад цунна финансировани еш хиннача Рейнлад-Пфальцерча лаьттай банка. Хоамаш тийннача газетий издательствашка дIа ца кхоачаш йисай 2,5 миллион марка, вIалла а доацача гIулакха «квартираш хьалъярга» 11 миллион марка дIаяхийтай малхбузенгермански гражданаша.

Зуламхой лийна «убехкаб. Массехк том хиллал я обвинительни заключени. Лодкъам эцаргба 650 гарггача тешагара. Цхьабакъда, хаттар доагIа, язду ДПА корреспондента, «киловзалаш лелаерий группана мишта мегад селлара дуккхача хенен бехка кIал ца озаши бIаьш нах Iехабе?»

И. МАСЛОВ,
ТАСС корреспондент.

Бонн.

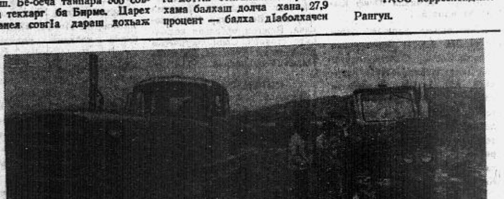
Ахархой кхераме моастагIий

ИIаьхий я Бирма флорен фаунен. Лаьттах тIайоала хIамаши акха хьайбаши сов бебе хиларо цецбоах духхьашха укх мехка баьхка кхыча мехкашкара нах. Джунглешка дах цIокъаш, рысаш, акха пиллаш, Iалаьмате дукха текха хIамаш. Бе-беча тайпара 500 совгIа текхарг ба Бирме. Царех аханен совгIа дараш дохьаж доалаш да. Царгара эггара дукхагIа зулам доал юрташка бахача наха, къаьстта а юрта боахамера балхаш дIадоладеннача хана.

УнахцIено лораяра департамента даннeeгIа, текхаргаша цергаш йийтта 50 процент гаргга моттиг белгалъяьй юртбоахама балхаш долча хана, 27,9 процент — балха дIаболхачен цIабоагIачен хана, хIаьта юрташка болча хана цергаш йийтта моттиг 10 процент мара яц. Човнаш яьрех 60 процент совгIа бараш шоай ханнахьа царна новкъостал ца дарах бов.

Ю. ГРИГОРЬЕВ,
ТАСС корреспондент.

Рангун.

ДРВ. Цитрусови культураш кхеергйолаш я хIанз денз дIа Тханьхоа яхача провинцера Фукзо яха госхоз. Кхаша дIалоаца деррига лаьтта эзар гектар совгIа да.

СУРТА ТIА: советски тракторий (боахаме ткъо совгIа я уж) новкъосталца карадерзадеш латт керда лаьтташ.

В. БУДАНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕ ЛЕЛАДЕЧА ГIУЛАКХИЙ ХЬИСАП

Кхо шу хьалхагIа, советски комунисташа КПСС XXIV съезде машара Программа тIаийцача хана, кхыметтел хетадала а хала дар, гаргарча шерашка дунен халкъашта юкъе леладеча гIулакхашка селлара кIоарга хувцамаш хург ма дий аьнна. Цхьабакъда къоастам бола, хаьдда, реальни машара Программа бахьан долаш, съездо тIадехка гIулакхаш Советски Союза кулгалхошеи берригача советски нахеи тIагIоттаи лерагIеи чакхдахарах белггала гола тохаш йола этап а хинна дIаэттар дIадаха кхо шу тайп-тайпара общественни системаш йолча паччахьалкхенашта юкъерча гIулакхашка.

Шоай йолаш санна тIаийцар машара Программа социалистически мехкаша. «КПСС XXIV съездо тIаийца машара Программа — аьлар БКП ЦК Хьалхарча секретара, НРБ Паччахьалкхен совета Председатела Тодор Живкова Болгарски коммунистически парте къаман конференце ше доклад еш, — дунен халкъашта юкъера хьал кIаьдлар духьа къовсам лоаттабу низаш вIашагIтохаш йола платформа а хинна дIаэттай. Из вай программа а хинна дIаэттай, Х-гIа съезд хинначул тIехьагIа партен паччахьалкхени арахьарча политически гIулакхашта ларде йиний. Дунен халкъашта юкъера климат кIаьдлеча, хьадда карагIдувла хIамаш да из программа пункта тIехьа пункт йолаш чакхъяхар».

Укх тIеххьарча хана Советски Союзо США-ца, Францеца, ФРГ-еца, Японеца, кхыча капиталистически мехкашца яь соглашенеш, СССР-о Индецеи Египтацеи даь договораш, Вьетнаме машар оттари Гарпарча Малхбоалера гIулакхаш лертIалала доладалари, ерригача Европа юкъарча совещание болх, Москве хинна машар безача низий Дерригдунен конгресс — цу дерригача хIамаш хьахьокх машара Программачa ларде йиллача машаре вахара ленински политика эффективность.

Социалистически мехкаша, эггара хьалха Советски Союза доахача доккхийча толамаша новкъостал даьд США-и кхыча капиталистически мехкийи арахьара политика реализма никъагIа хувцаялара. Атомни энергех машара гIулакхашта пайда эцаргара юрта боахамга кхаччалца, космосера океана кIоаргаленашка кхаччалца СССР-аи США-ни юкъе цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьа кулгаш яздаьча документаша дика хьахьокхаций из никъ?

1973 шера аьхки, Леонид Ильич Брежнев США вахаволча хана ФРГ писателен общественни деятелен Пауль Шаллюка цкъа ше къамаьл деш белгалдаьккхар: «Iаламате дукха эхча дIаухийт ках боабу гераш хьадарга. Ха хьакхаьчай сага духьа, лаьттан тIарча вахара духьа ахча дукхагIа дIаахийтара уйла е». Духьал цу гIулакха къахьег Советски Союзо, дерригача социалистически мехкаша, хIана аьлча социалистически общественни строя маIано ше хьалхадоах из иштта.

ЦIена дог-уйла долаш вола цхьаккха саг хила йиш яц дерригача социалистически мехкашта, цу даькъе са даьхенна а — Болгаре Халкъа Республикана а карагIдувла доккхий хIамаш бакъ ца деш. Вай моастагIаша бIаргаш дуйнаду карагIдувла уж хIамаш бIарга ца го гIертаiш. ЭсалагIа йола оагIош лех цар. ХIаьта Советски Союзен кхыча социалистически мехкийи вахарера эсала оагIош лехаро, антисоветскии антикоммунистически пропагандо новкъостал де йиш йий дика лоалахой а долаш халкъаш дахара? Яц, эзарза — яц! Цу гIулакхаша деш хIама дац халкъашта юкъера тешам боабелга, уж хийра лоахилга мера.

Политически климат кIаьдъяларгахьа хувцалуш йоагIа Цул совгIа. Зиза тохача бIаьстенга додаш латт дуне. ХIаьта бIаьсти вахар ма дий, зиза — сом ба. Дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка бIаьсти сомаялара моастагIашта лой а ца лой а хам банза балац уж политически климате хулча кIоаргача хувцамий.

Машар чIоагIбарга бодача наькъагIа дIахо доаха гIанаш атта хургда аьнна хетац тхона. Кхыча тайпара, царна новкъарде ергья тIемах бIаьхий хилар га, адамашта тIерча Iаьдала керте оттарга бода никъ мел лоархIараша.

Цхьабакъда дерригача дунен тIарча машар безача низий бе доалл низ бола герз — дунен халкъашта юкъе леладеча гIулакхий эталон а хинна дIаэттa машара Программа. Цун декхараши лерхIараши — уж да миллионаш болча наьха декхараши лерхIараши. Машара Программо шийгахьа даьхад наьха хьаькъалаши дегаши, адамлен бера бокха материальни низ а хинна дIаэттай из Кхоане цунга я!

Христо КОНСУЛОВ,
болгарски журналист.
(АПН).

ТЕЛЕВИДЕНИ

20 апрель

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — «Поэзи». Александр Жаров ваь 70 шу дизарга. 10.00 — Телевизорашка хьожарий письмоех йола музыкальни программа. 10.30 — Дай-ноаной, шоана. 11.00 — ДIададахача шерий кинолентaш. «Поэти паччахьи» яха художественни фильм. 12.20 — Шун хаттарашта жоп лу СССР-а хьунен дахчах оатхалаш ечен промышленноста министра Тимофеева. 12.50 — Босбола телевидени. Телевизионни обозрени. 13.40 — «УнахцIено». Iилман-популярни программа. 14.10 — Босбола телевидени. Мультфильм. 14.55 — Босбола телевидени. Хоккеях йола дунен чемпионат. Советски Союза сборни — Швеце сборни. 17.30 — Ерригсоюзни коммунистически субботник. Репортаж. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Хьайбий дунен тIа». 18.55 — Босбола телевидени. Хоккеях йола дунен чемпионат. Чехословаке сборни — Финлянде сборни. 21.15 — «Ха». Информационни программа. 21.45 — Босбола телевидени. Композиторца Бабаджаняпаца вIашагIкхетар. 23.05 — Спортивни программа. 1. Художественни гимнастиках йола дунен халкъашта юкъера яхь. Ригера передача. 2. «Спортлото» тираж. 23.45 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

13.20 — «Дагавоацаш вена хьаша» яха художественни фильм. 14.55 — Симфонически оркестра концерт. 17.30 — Пятилетка диълагIа шу. Кадрови къахьегамхой опыт кагийбараштa дIайовзийта. 18.00 — Ерригсоюзни коммунистически субботник. Репортаж. 18.10 — Ленински гварди. «Котало» яха документальни фильм.

21 апрель

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Веранта йола Iуйрийнара гимнастика. 9.30 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Дешархошта. «Гургай бетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва». 11.00 — Къонал эфире я. Советски Союзий Турпалашца Каманинца, Водопьяновца, Молоковца, Ляпидевскийца вIашагIкхетар. 11.45 — «Музыкальни киоск». 12.15 — «Юртара сахьат». 13.15 — Босбола телевидени. «Егор Булычев а кхыдола хьабараш а» яха художественни фильм. 14.45 — Босбола телевидени. Дешархошта. «Орленок» яхача телестуде концертни зал. 15.30 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 16.00 — Шун дехарах йола музыкальни программа. 16.40 — «Поэзи». «Сийле хийла Революце селтачун». 16.55 — Доккхача театра афишашка. 17.30 — Босбола телевидени. Мультфильмий программа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Киноликкъбарлой клуб». 19.15 — «Революце къийдаьр» яха документальни фильм. 19.35 — Босбола телевидени. Искусства мастерий концерт. Паччахьалкхен Центральни Концертни залера передача. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Искусства мастерий концерт дIахьодахьар. 22.30 — Спортивни программа. 1. Художественни гимнастиках йола дунен халкъашта юкъера яхь. Ригера передача. 2. Классически къовсамах йола СССР чемпионат. 23.15 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

11.30 — «Лепа хьо, цIе галстук». Пионерски организацена Ленина цIи енна 50 шу дизара хетаь пионерий республикански Дворецa ансамбла отчетни концерт. 16.00 — Къонабарий творчество. 16.30 — Киножурнал. 16.40 — Дешархошта. Пушкин ваь 175 шу дизарга. 16.55 — «Сийна тетрадь» яха художественни фильм. 18.20 — Ленински гварди. «Михаил Иванович Калинин» яха документальни фильм.

РАДИО

20 апрель

6.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаши хаоттами. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 13.00 — Художественни самодеятельноста концерт (эрсий меттала). 14.00 — «ЦIе сийлаш» (гIалгIай меттала). 14.15 — «Тахан коммунистически субботник да», яха репортаж (нохчий меттала). 14.30 — Театр — микрофона хьалхашка. Лермонтова цIерагIча театра сцене хIанзара саг-турпалхо (эрсий меттала). 14.55 — Ашараш. 15.15 — «Массаза дийла» яха радиокомпозици (гIалгIай меттала). 15.35 — «Вай доттагIа Iалам да» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 16.37 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 16.47 — Ашараш. 16.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гIолла 18—23, Грозне 21—23 градус йIовхал йолаш хилен тарлу. Кхоанен ломмен морхаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш, наг-нагахьа лаьгIо йоачан а йолаш. бе-беча оагIорахьара мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 2—7, деношка 11—16 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11: бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28: письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28: отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадува шинарен, ерен, шоаттен деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ № 3933.